Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1758 — ՇԱԲԱԹ 13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1904 — 26 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1904 Ն. Տ.

ՎՕ ՓԱՐԱ
ՅԱԵՐ ՆԻ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ
ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, ՊԱՂԱ ԱԼԻ ՃԱՅՏԷՒԻ, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՎՕ ՓԱՐԱ
ارمنیجه سورهانتاق غزتهسی صاحب امتیازی د. جیولك
باب عالی جادهسی نومرو ۲۰
DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20, Avenue de la S. Porte
CONSTANTINOPLE

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ ԴԷ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՒՕՐԻՕՑՆԵՐԸ ԱՐԵԱԼՈՑԱՒՆ
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂԱՏԻՈՅ ՀԱՄԱՐ 12 ամիսը կանխիկ ղր. 75 · 6 » » » 40
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ 12 ամիսը կանխիկ ղր. 100 · 6 » « » 50
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՑ 12 ամիսը կանխիկ Ֆրգ. 22 · 6 » » » 11
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԸՆԴՀԱՏՈՒՄՈՎ ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 10ԻՆ 20ԻՆ ԵՒ 30ԻՆ
ՅԱՆՈՒՑՈՒՄԻ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ Մէկ անգամի համար տողը 5 գր. · Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

ՕՐԱՑՈՑՔ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

1904

ՀԻՆ ՅՈՒԼԻՍ — ՆՈՅԵՄԲԵՐ 13 ՇԱԲԱԹ
Սրբոցն առաքելոցն Անդրէի եւ Փիլիպպոսի ։
ՆՈՐ ՅՈՒԼԻՍ— ՆՈՅԵՄԲԵՐ 26
ՅԱ. ԿԱԼԱՆԴ.— ՐԱՄԱԶԱՆ 18

ՎԱՂԸ
ՀԻՆ ՅՈՒԼԻՍ— ԿԻՐԱԿԻ 14 ՆՈՅԵՄԲԵՐ
Փ. զկնի հայլի, յաւելուած կիւրակէ հօճին չարաթուց ։ Հաբանիք ։ Ցն. Փիլիպպոսի առաքելոյն եւ Բարթկիննդան քառասնորդաց պահոց ծննդեան Քրիստոսի ։
ՆՈՐ ՅՈՒԼԻՍ— ՆՈՅ. 27
Լա. Ա. Կիւրակէ Փալտեան, որ է սիրգրն կամաւոր պահոց ծննդեան Քրիստոսի ։
ՅԱ.ՀԱՆ.ԱՒ.Տ. — 1322 ՐԱՄԱԶԱՆ 19
ԳԵՒ ՕՐ Բրք 7.18 Ե.ո 7.21
ՊԱՏՄԱԿԱՆ. — 1842 Նոյեմ. 12ին Ջ էանաֆիներու ժողովը կը հրաժարի վերջնապէս, եւ Պատրիարքարանի վարչութիւնը նորէն ամիրաներու ձեռքը կ'անցնի ։
—1900 Նոյ. 14ին կը վախճանի Խորէն Հալիկ. Ստեփանէ, Ռուսահայ գըրագէտ ։

ԶՅՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՊԱՆԻՐ—ՀԱՑՈՎ ԿԵՆՑԱՂ

Այս էջերուն մէջ «Արեւելեան» առաքելութեամբ գրուած վարժուհիի մը յիշատակներուն մէջ ցոյց տրուած զեղծումները որոնք մէկմէկ ճշմարտութիւններ կրնէին, —վասն զի նոյն իսկ Քննիչ Ցանձնաժողովի երեսին անդամակից-ներուն մէկուն բերնովը ալ «Մաղիկի» մէջ կը հաստատուէին —, սաստիկ ցաւ պատճառած է «Փանջի»ի խմբագրին որ իր վերջին 2895 թիւին մէջ ծանրանալով այս իրողութեան վրայ, ի պաշտօնէ հերքում տրուելը կամ ջաղաքական փոյթին կողմէ Ուսումն. Նորոգութեան բացատրութիւն պահանջելուը կը փափաքի ։

Այս առթիւ ուրիշ քանի մը ղ'ղծումներ եւս մատնանիշ կ'ընէ եւ ա-նոնք ամէնը կը վերջացնէ սա տողերով, որոնք զմեզ առնչին աւելի կը շահագրգռեն ։—

«Փիտէք թէ, կ'ըսէ «Փանջ»ի խմբագիրը, մեր այսպիսի առաջարկութիւնները մեր լրագրին դէմ, մեր անձին դէմ առելութիւններ կը յարուցանեն եւ կը վնասիմք նըւիթապէս, բայց մենք փոյթ չընելու վարժուած ենք բազում տարիներէ ի վեր, վարժուած ենք պաճիր-նասյալ կենցաղավարութեան ։

Այս տողերը գրողը նախ հարկ է ըսել թէ 40 տարիներէ ի վեր խմբագիր է եւ 1866էն սկսեալ առանձին եւ իր անունովը հրատարակուող թերթի մը վարիչը ։ որ այդքան տարի չխոմ եւ յարաբերութիւն ունեցած է հանրութեան հետ եւ փայլուն օրեր եւ նշանակելի անցեալ մը ունեցած է ։ Ու երբ իր այս պատկառելի փորձառութեամբը՝ այնպիսի իրողութիւններու համար որոնք կատարեալապես ստոյգ են եւ ճշմարիտ, կուգայ յայտարարել թէ ասոնք ըսած ըլլալուն համար ենթարկուած է իր անձին եւ իր գործին դէմ առելութիւններ գտնելու վտանգին, նիւթապէս տուժելու տնտր հետապատկերին եւ վերջապէս գրական աշխատասիրութեանց պանիրհացով ապրելու տխուր կենցաղին, ասիկա դատապարտութիւն մըն է որ մեր երեսին կը նետուի ։ Ուրեմն այս ժողովրդը ճշմարտութիւններէ կը խորշի, եւ իր վրէպները եւ սխալները, իր զբամբը խորղները եւ բարոյական վարկին վնասողները ծածանիչ ընդղները կը հալածէ ։ Ըսել է անկիւ բարեկամ չէ ճշմարտութիւններու եւ ոչ ալ տրամադիր ունկնդրելու բոլոր անոնց որոնք քշտամերկ կ'ընենհամբերին ցեցերը եւ ապականարարները ։

Ասիկա ցեխերու մէջ թաթխուած ինքնագիտակցութեան փորձուած մէկ անդրադարձումն է, որ որչափ ալ հետզհետէ սրբագրուելու հակամէտ եղած ըլլայ —կամ ըստ ոմանց կարծուի—անիկա ցցուած պատկերը պիտի մնայ մեր անցեալ եւ ներկայ բարոյական անկումի եւ աղտոտութեան օրերուն ուր ճշմարտութեան քարոզիչները փոխանակ քաջալերելու, զանոնք «պանիր-հացով» ապրելու փորձութեան ենթարկելու կեղտոտ եւ ղազիր անասնականութեամբը կը յագենանք ։ Եւ ասիկա ճշմարտութիւն մըն է բոլոր անոնց համար որոնք հետաքննին կերպով մը ուսումնասիրած եւ քննած են մեր անցեալ սերունդին բարքերը ։ Եւ «Փանջ»՝ այդ անցեալին վերջին ներկայացուցիչներէն մէկը՝ երբ այսօր կուգայ յայտարարելու թէ արդէն իր այսքան տարուան խմբագրի ի փորձառութեան մէջ վարժուած է «պանիր հացով» կենցաղավարութեան՝ զարմանալու տեղի չկայ ։

Պզիկ անդրադարձ մը նախորդ սերունդին գործունէութեան վրայ, պիտի ցոյց տայ թէ բոլոր անոնք որ մեր բարքերուն յոռի կողմերը պարզեցին կատարեալ անաչառութեամբ, աղքատութեան եւ անօթութեան մէջ ինքնին իրենց կեանքը, և ընդհակառակն յարգ եւ համարում վայելեցին անոնք որոնք ժողովուրդին տկար կողմերը չահագործեցին, անոր թերութիւնները խնամարկեցին, չողոքորթիչ բացատրութիւններ, փաղաքուչ քծնութիւններ, կեղծաւոր չողոմտութիւններ գտան եւ մեր թերութիւնները իբր առաւելութիւն փայլուն ստախօսութիւններով հռետորեցին ։

Թուիլ եւ անուանել բոլոր անոնք որ կեղծել չգիտնալնուն համար նոյն իսկ պահիր հաց մըն ալ չգտան, աւելորդ յոգնութիւն մը եւ մեր նախատուած ինքնագիտակցութեան դէմ հարուած մը պիտի ըլլայ, մանաւանդ որ անոնցմէ ամէն մարդ քիչ չատ կընայ թուիլ ։ Արմենակ Հայկունի եւ Փանոս Թեքեան եթէ այդ գաւակարգէն առաջինները չէն, գէթ վերջիններն ալ չեղան, եւ ահա քառասուն տարուան փորձառութենէ մը չեւտոյ, Աւետաճեան եւս կուգայ կրկնելու ինչ որ ուրիշներ արդէն ըսած էին ։

Այդ տողերը՝ որոնք պատկառելի անցեալի մը փորձառութենէն կը ծորին, յատկեան պիտի մնան եւ ապագային հետաքրքին աչքերուն առջեւ պիտի ցցուին, իբրեւ պատկեր մը մեր բարքերուն, երբ զուրկ ինքնագիտակցութեան բարիքներէն, առելութեամբ կը լեցուէինք անմեղ նկատմամբ, որոնք մեր թերութիւնները կը մատնանչէին անոնց դէմ, որոնք վեղծումները երեւան կը հանէին, աչառութիւնները եւ կեղծաւորութիւնները կը ցուցնէին ։

Որչափ որ զարգացում մը գայ չնարհկել այդ մեր բարոյական անցեալը եւ մոռացութեան տայ՝ այդ տողերը պիտի մնան հոդ, միշտ պատճառ խոհահեղնելու մեր աչքերը դէպ ի վար, եւ գոնեւորելու մեր այտերը ամօթի կարմիրներով ։

Համոյքին արժանապատուութիւնը իր կոպտութիւնը ունի, որ կորսնուցէն յեսոյ վերահին չի կրնար ստացուիլ ։

Որչափ ալ ապագային յարատեւ սրբագրութիւններով վերադարձնենք մեր լղրճուած ինքնագիտակցութիւնը և սրբագրութիւններով վերադարձնենք մեր նախատալից անմաքրութիւնները եւ ապականութիւնները, ասոնցմէ պիտի մնան յիշողութիւններու մէջ լկտի աղկման մը անառակութիւններուն պէս, որոնք բնաւ չպիտի մոռցուին գէթ գրացիներու չրջանակի մը մէջ ։ Ամէն օր Սամսաթ-օմ-ղալէն Պոլիս եղած հետաքրքրութիւնը չարունակ քալած է չորս տասնը հինգ տարի, օրական 40 փառս խնայելու համար ։ Ո՛չ սրճարան մը նստած, ոչ թատրոն գացած, ո՛չ ընկերութեանց մէջ մտած, վերջապէս ինքզինքը ամէն բաներէ զրկած է ։ Նոյն իսկ իր ցորեկուան ճաշերը քան փարայի նիւթէ քաղցած են, ու ինքն իր երեսուն տարիքին մէջ աւելի կմախք մը դարձած է և գունաթափ երեւոյթ մը առած ։ Սակայն կազմած է դրամպղուխ մը՝ այսօր խանութ մը բանալու չափ ։ ու ինքնագլուխ կը գործէ ։ Ուրեմն իր այդ երիսասարդական ամէնէն եռանդուռ չրջանը կծծիութեամբ անցնելով ու այսօր ալ աւելի խնայողութիւններ ընել ստիպուած ըլլալով իր ունեցած կեանքը գովեստի այժանի է թէ պարսաւանքի, կ'արժէ այսօրուանը ղոհել, վազը գուցէ լաւ կեանք մը ունենալու համար ։

Այդ երիտասարդը որուն խոհեմ կ'ուզէ միրք մը չինել, ոչ թէ խնայողը թիւն ընելու եւ «փայ»ին չկայ ցուցնելուը է, այլ ըստ ոմանց կարծիքին, կարելի եղածին չափ կալաւ ապրելու է, հաղորդուած անկրոջ մը հանդիպելով լաւ միրք մը չինելու համար ։ ։ ։ Ուրիշ ճար չկայ ։

ՀՕՆՈՒՐ

ՌՈՒՍԻԱ—ԿՈՎԿԱՍ

Կովկասի կառավարչապետի օգնական Զօր. Փրէզէ, Ռուսիոյ ներքին գործոց նախարարին տեղ Վիլնայի կառավարիչ նշանակուած ըլլալով, Կովկասի մէջ իրեն յաջորդած է Զօր. Մայսկայ Նորընծայ օգնականը ծնած է 1841ին, Բալթավայի պետնորական ուսանողներու դպրոցին մէջ իր նախնական ուսումը աւարտելէ վերջը, մտած է Նիքօլայեվեան զինուորական ակադեմիան և չրջանաւարտ եղած է ։ Մասնակցած է զանազան արշաւանքներու, որոնց մէջ հարիւրապետութեան աստիճանին բարձրացաւ իր քաջութեան համար ։ Զանազան պաշտօններէ վերջը, 1890ին Քիւէվի զինուորական չրջանային սպայակոյտի պետ անուանուեցաւ ։ Նոր պաշտօնին կոչուելէ առաջ, Բուլղանի զինուորական չրջանակին հրամանատար եւ Տիպլիզի զօրքերու պետն էր ։

*** Մէկ երկու ամիսէ ի վեր Ռուսիոյ մէջ սկսած է հրատարակուիլ կինեռու յատուկ առաջին պարբերական հրատարակութիւնը, ամսագիր մը, որուն խմբագիրն է կին-բժիշկ Բոքրովսկայա։ Տիկին Բոքրովսկայա ծանօթ է իր գրական գործունէութեամբ ։ Նոր ամսագիրը իր յառաջաբանին մէջ հետեւեալ նշանակելի տողերը կը գրէ. «Ռուսիոյ մէջ չկայ թերթ մը՝ որ բացառապէս կնոջական խնդրին քննութեամբ զբաղի ։ կնոջական հարցը գոյութիւնն ունի մերմէջ ալ, ինչպես ուրիշ երկիրներու մէջ ։ Ռուս կիները եռանդով կ'աշխատին քնարձակել իրենց կրթութիւնը, և ազատութեան նոր ասպարէզներ գտնել ։ Անոնք սկսած են նեղութիւն զգալ այն անհատապարտութենէն որ կայ իրենց և ազամարդերու իրաւունքներուն միջեւ։ Անոնք կ'ուզեն ազդեցիկ մասնակցութիւն ունենալ հասարակական հարցերու գործնական լուծման մէջ ։ Ներկայ ամսագրին նպատակն է եռանդով պաշտպանել կիներու եւ տղամարդերու իրաւունքներուն հաւասարութեան համար, թէ՛ ընտանիքի եւ թէ հասարակութեան մէջ ։ Ամէն ազգի հոգեկան ուժերը, ա-նոր ստեղծագործութիւնը եւ գործունէութիւնը միայն մարդկային ցեղի ա-րեան կէսին մէջ սահմանափակուած չեն այլեւ կիներու ։ Որպէս զի այդ հոգեկան ուժերը երեւան գան իրենց ամբողջ մեծութեամբ, անհրաժեշտ է որ կիները միջոց ունենան ազատօրէն զարգացնելու իրենց մտաւոր ընդունակութիւնները եւ գործադրեն զանոնք գործնական կեանքի մէջ ։»

Ահա այդ ատենները է որ կապոյտ երկնքին պայծառութեանը վրայ սեւ ամպ մը երեւցած, կայծակը պայթած էր ։

Մօնլօռի կոմսուհիին անձնական հարստութիւնը խիստ նուազած էր Մեքսիկայի մէջ գտնուած իր ստացուածքները ձեռքէ հանելէն ի վեր ։ Կը մնար միայն Բէնհօֆի ստացուածքը, որուն եկամուտները կը բաւէին սակայն իր ծախքերուն ։ Ռամոն ստացած էր ծորը ժառանգութենէն իրեն հնական բաժինը, և երիտասարդ կոմս և կոմսուհի որ Մօնլօռ, ինքնին համեստ ճաշակի տէր ըլլալով, ի վիճակի կը գտնուէին անկասկած եւ դիւրակեաց կեանքով մը ապրելու ։

Բայց մէկ կողմէ Ռամոնի վարած անգործ կեանքը սկսաւ ձնհել իր վրայ, մինչ միւս կողմէ զաւկի մը ծնունդը մղեց զինքը՝ անոր փայլուն ապագայ մը պատրաստելու հոգը ստանձնելու ։

(Շարունակելի)

ԱՄՈՒՍՆԱԿԱՆ ՏԵՍԻԼՈՒԹԻՒՆԸ

Ա.

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Էլէն կը գուշակէր սակայն իր կեանքի անյաղթելի զգացումը ։ Եւ ատիկայ մեծ դառնութիւն մըն էր, իր երջանկութեան մէջ ։

Բայց մանկամարդ կինը այնքան ազնուբնութիւն մը ունէր, որ իրեն հետ հպում ունեցող ոեւէ անձի մօտ պիտի լուեր ոեւէ գէշ զգացում ։

Այսպէս, Էլէն որդիական այնքան փափուկ գուրգուրանքներով չրջապատեց պառաւ կոմսուհին, և անոր հանդէպ ունեցած յարգանքը, համակրութիւնն ու խորուկ երախտագիտութիւնը այն ատենն փախուստի մատնեց որ՝ տիկնոջ մը Մօնլօռի ներքին հակակրութեան զգացումը հետզհետէ թուլցաւ, անհետացաւ ։

Վերջապէս իր ամուսնութենէն տարի մը վերջը, մինչ Ռամոն անզսակ կը մնար դեռ, Էլէն զաւակ մը ունեցաւ ։

Մանչ մը... Մօնլօռներու եւ Բէնհօֆներու ազնուական ծերպաստանը մշանչնաւորող չառաւիղ մը ։

Կոմսուհին ուրախութիւնը մեծ էր ։

Մանչ մը, խոշոր տղայ մը, որ հազիւ աչքերը բանալով իր մեծ մայրը դիտած եւ ժպտած էր անոր ։

Մանչ մը, որ հազիւ թէ սկսած մէկ քանի վանկ կակազել, «հայրիկ» եւ «մայրիկ» բառերուն հետ մէկտեղ սորված էր «մեծ մայրիկ» բառն ալ, և որ երկիւղ չէր զգար անոր խրոխտ գիմագծուածքներէն ։

Ահա՛ այս ատեն էր որ տը Մօնլօռ կոմսուհիին սրտէն վերչնապէս անհետացած էր ոեւէ ցրտութեան զգացում հանդէպ իր հարսին, որ պատճառ եղած էր իր անճատ ուրախութեան ։

Էլէն իրենց զաւկին հետ մէկտեղ սիրոյ կատարեալ, տարբ երջանկութիւնը կազմած—հայրը, մայրը և զաւակը ։

Ու պէտք է ըսել թէ տղեկը չատ փառաւոր կազմուածք մը ունէր։ Կապոյտ անունով արձանագրուած էր մարդահամարի տոմարներուն մէջ ։ Բայց տանը մէջ, մայրերու չատուկ ընտանեկան աղաւաղութեամբ մը, Ջանիֆան անունով միայն կը կանչէին զինքը ։

Մեծ մայրը կը պնդէր թէ տանկ գեղեցիկ եւ խելացի ազայ տեսնուած չէ ընաւ, եւ թէ հիմակուընչ գիտէ կարծես թէ ազնուական գերդաստանէ մը սերած է ։

Ռամոն լրջօրէն սա կարծիքը կը յայտնէր թէ իր զաւակը չատ մտացի պիտի ըլլայ և մտնաւոր հակում մը պիտի ունենայ գիտութիւններու, առանց մեծ հակամիտութեան մը դէպ ի բանաստեղծութիւնն եւ գեղարուեստները ։

Էլէն կը բաւականանար հաւատալով թէ բարի պիտի ըլլայ անիկայ, եւ բոլոր սրտով պիտի սիրէ իր ծնողքը ։

Քարմէն եւ իր ամուսինը միայն կըրնային նախանձիլ այս ուրախութեան վրայ ։ Բայց Պ. տը Սէնդ-Հիրիէքս հաւատակ իր ցուրտ քնաւորութեան, կարծես համակուած էր զինքը չրջապատող ուրախութեամբ եւ երջանկութեամբ, իր հարսին տիրած հրապոյրը ազդած էր իր վրայ ալ, եւ երիտասարդ դիւանագէտը մեծ համարում եւ համակրութիւն ունէր թէ՛ Էլէնի եւ թէ Ռամոնի վրայ ։

Գալով Քարմէնի, մանկութենէն ի վեր Էլէնի նկատմամբ ունեցած բարեկամութիւնը աւելցած էր հետզհետէ։ Վանքին մէջի երկու մտերիմ ակակերտուհիները քոյրեր դարձած էին հետզհետէ ։ Էլէն անդրանիկ քոյրն էր, լուրջ ո՛ ծանրաբարոյ։ Հետեւաբար դիւրաւ կը գուշակուի թէ Քարմէն երբեք չպիտի համարձակէր անոր վստահիլ գաղտնիքը իր մեղապարտ յարաբերութեան՝ Պ. տ'Ալզուազի հետ ։

Մինչ այդ անհոգեմտ կինը տարիներէ բոլոր անհոգի հովերն կը տատանէր, մինչ կը ծանօթանար յանցապարտ սիրոյ ահաւոր չարչարանքներուն և դառն գինովութիւններուն, Էլէն կը չարունակէր իր կեանքը՝ չարունակական, անուշ երջանկութեան մը մէջ ։

(Շարունակելի)

.*. Վերջերս Թիֆլիս հասաւ եւ ջերմ ընդունելութիւն մը գտաւ Քոնսթանթին Քոնսթանթինովիչ մեծ-դուքսը։ Ն. Բարձրութիւնը, որ զաւակն է Քոնսթանթին Նիքոլայեւիչ մեծ-դուքսին, ծընած է 1858ին։ Ունենալով բանաստեղծական փայլուն տաղանդ, ազատ ժամերուն գրականութեամբ կը զբաղի եւ գրական հրապարակին վրայ իր անունը ծանօթ է Կ. Ր. սկզբնատառերով։ Մեծ-դուքսը այս անգամ տօնեց իր գրական-բանաստեղծական գործունէութեան 25-ամեայ յոբելեանը, արժանաւոր չքեղութեամբ։ Իր ոճը եւ արտայայտութիւնը պարզ են. լեզուն՝ ջերմ, ոտանաւորները ներդաշնակ։ Նորապէս ծանօթ է ռուս կեանքին հետ, ջերմապէս կը սիրէ Ռուսիոյ բնական մելամաղձոտ գեղեցկութիւնները։ Կ. Ր. սկզբնատառերով հրատարակած է երկու բանաստեղծական ժողովածուներ, որոնք լեցուն են մաքուր արուեստի եւ անկեղծ ներշնչման արտադրութիւններով։

.*. Նախընթաց չաբթու Բեդերպուրկի մէջ մեռաւ Ադոլֆ Մարքս, հիմնադիր Մարքս եւ Ընկ. հրատարակչական Տան։ Հանգուցեալը որ ծագումով Գերմանացի էր, գործի սկսած է հազիւ հազար րուբլիով, իսկ այսօր իր «Արտ» չաբաթաթերթին բաժանորդներն էին մը ծանուցումը չաբաթական 100) րուբլի հասոյթ կը բերէ։ Իր հրատարակած գործերը տարածուած են ժողովուրդին ամէն դասակարգին մէջ, ամէնէն բարձրէն մինչեւ ամէնէն խոնարհը։ Հրատարակած է ռուս բոլոր նշանաւոր գրողներու եւ եւրոպական հռչակաւոր գրագէտներու ալ մեծամասնութեան գործերը։ Միայն ռուսական 50 միլիոն կտոր գիրք հրատարակած է։ Հանգուցեալը կը քաջալերէր եւ առատօրէն կը վարձատրէր ռուս տաղանդները։ Միայն Անտոն Չեխովի գրուածքներուն համար 75,000 րուբլի տուած է։ Իր կտակին մէջ Գ. Մարքս կը հրամայէր 1. Այրել իր դիակը, 2 Ազգականները եւ բարեկամները սուգ պէտք չէ պահեն, 3. Հոգեհանգիստ պէտք չէ կատարուի։ Առաջին պատուէրին համաձայն, մարմինը Համպուրկ ղրկուեցաւ, հոն այրուելու համար։ Երկրորդ պատուէրն ալ մասամբ գործադրուեցաւ եւ մնացած օրը այրին սպիտակ հագուստ հագաւ։ Իսկ վերջինը կարելի չեղաւ կատարել, եւ մեռած օրն իսկ երկու անգամ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ բնակարանին մէջ։

.*. Կովկասի կառավարչապետ Իշխան Կալիցին որ դեռ Բեդերպուրկ կը գտնուի Ձարին ներկայացեր է հոկտ. 18ին։

.*. Կովկասի կառավարչապետը փոխեր է պահեստի հարիւրապետ Ի. Կ. Տէր Սարգսեանի դէմ տրուած վճիռը, որուն համաձայն իրեն արգիլուած էր Կովկասի սահմաններուն մէջ բնակիլ։

.*. Ռուս թերթերը կ'ըսեն թէ վարչական շրջանակներու մէջ խօսք կայ որ Մամուլի վերաբերող բոլոր գործերը Մամլոյ դիւանի մը պիտի յանձնուին։ Այդ դիւանի պետը նախարարի իրաւունք պիտի ունենայ։

.*. Հանգուցեալ Ֆոն Բլէհվէի հրամանով Տվերի նահանգէն հեռացուած պաշտօնեաները թոյլտուութիւն ստացան իրենց տեղերը դառնալու։ Արխանկէլսքի նահանգին մէջ ալ աքսորեալ թոյլտուութիւններ տրուած են։ Վերջին օրերս 20 հոգի ազատ թողուեր են, Իշխան Միրսքիի կարգադրութեամբ։

.*. Բեդերպուրկի Ոստիկանական վարչութեան պետ Գ. Լօպուխին Ֆինլանտայի նախարար անուանուեցաւ։

.*. Հոկտ. 25ին Նովորոսիսք քաղաքին մէջ ատրճանակով սպաննուեր է 60 տարեկան Հայ մը, Յակոբ Պախալով։ Մարդասպանը յաջողեր է փախչիլ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՆՈՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ
ՀԸԼԻ ՄԻՋԱԴԷՊԻՆ ՎՐԱՅ

Հիւսիսային ծովու միջադէպին վրայ չատ կարեւոր տեղեկութիւններ կուտայ Տանըմարքացի նաւազ մը, որ Պալթիկի տորմիղին «Օրորա» յածանաւակին մէջ կը ծառայէր։ Այս նաւազը իբր 30 տարի ծառայած է Ռուս տորմիղին մէջ, Վլատիվոսթոք, Բորթ Արթիւր եւ Բեդերպուրկ գտնուելով յաջորդաբար։ Այս առթիւ չատ մը պատմութիւններ ստացած է։ Ահա իր պատմութիւնը. — «Ես «Օրորա» յածանաւակին մէջ կը գտնուէի, որ Պալթիկի առաջին նաւաբաժնին կը պատկանի։ Այս նաւաբաժինը կը բաղկանայ «Օսլիապի» եւ «Տիմիթրի Տօնսքոյ» մարտանաւերէն, «Քամչաթքա» փոխադրանաւէն եւ երկու թորփիլանաւերէ։ Երբ տորմիղը անցաւ Տոկկըր Պէնքէն, առաջին նաւաբաժնին հրամանատարը, ծովակալ Էնքվիստ, ժամը 11 12 հանգոյց արագութեամբ նաւարկել սկսաւ։ Սակայն երբ գիտեց թէ «Քամչաթքա» աչքէ հեռացած է, արագութիւնը անմիջապէս 7 հանգոյցի վերջուեցաւ եւ երկրորդ նաւաբաժինը, որուն կը հրամայէր ծովակալ Րոժէսթվէնսքի՝ «Քնեազ Սուվարօֆ» զրահաւորով մօտեցաւ։ Օդը խիստ մշուշոտ էր եւ կարելի չէր առջեւը որ եւ է բան տեսնել։ Նաւազներուն մեծ մասը խցիկներուն մէջ պառկած էին, երբ «Օրորա» յանկարծ ռմբակոծուեցաւ «Քնեազ Սուվարօֆ»ին կողմէ։ Մեր խոստովանահայրը ծանրապէս վիրաւորուեցաւ երկու տեղերէ եւ վերջէն մեռաւ Թանճէրի ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ եւ հոն թաղուեցաւ։ Մեր նաւապետը մեծ ցնցում մը զգաց ռումբերու մրրիկէն որոնք իր քովէն կ'անցնէին։ Նաւազ մը վիրաւորուեցաւ եւ նաւակամուրջը արիւնով ծածկուեցաւ։ Տասներեք ռումբեր խոչոր ծակեր բացին «Օրորայի» վրայ։ Մեր հրամանատարը անմիջապէս անթել հեռագրով իմացուց ծովակալ Րոժէսթվէնսքիի.

— Մեր վրայ կրա՛կ կ'ընեն կոր։

Միեւնոյն ատեն մեր հրամանատարը հրամայեց թնդանօթ նետել, և 350 ռումբեր արձակուեցան՝ անգլիական ձկնորսանաւերուն եւ ռուսական տորմիղին վրայ։ Վերջէն ռուսական պայթած ռումբ մը գտնուեցաւ «Օրորայի» մեքենայի սենեակին մէջ։»

Տանըմարքացի ականատեսը կ'ըսէ թէ պատրաստ է իր ըսածները բառ առ բառ կրկնելու, եթէ վկայութեան կանչուի։ Իր կարծիքով, աղէտին միակ պատճառը այն է որ ռուս ծովակալը ուժ հեռագիր ստացած էր, որմէ կ'ազդարարուէր իրեն թէ ճապոնցիները յարձակում մը պիտի փորձեն Հիւսիսային ծովուն մէջ։ «Մենք որ եւ է կասկածելի բան չտեսանք սակայն», կ'ըսէ։

.*. «Սթանտարտ» կը գրէ. — Անցած Սեպտ.ին Գ. Գ. Եարօու, անգլիացի հանրածանօթ նաւաչինները, իմացուցին թէ արտասահման բնակող անձնաւորութիւն մը իրենց առաջարկած է գնել նոր չինուող թորփիլահալած մը։ Անգլիոյ ծովապետութիւնը այս տեղեկութիւնը հաղորդեց արտաքին գործոց նախարարին, որ քննութիւն մը բանալ տուաւ։ Այս քննութենէն կասկածներ ծնած ըլլալով, Գ. Գ. Եարոուի ազդարարուեցաւ չղրկել թորփիլահալածը. բայց հրամանը չատ ուշ հասաւ. Նաւը ճամբայ ելած եւ Լիպաւ (Ռուսիա) հասած էր արդէն։ Ամերիկեան թերթերը հետեւեալ լրացուցիչ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն այս մասին. — Ակնարկուած թորփիլահալածը 30 հանգոյց արագութիւն ունէր, եւ չինուած էր Թէյմզի մէկ նաւագործարանին մէջ։ Կ'ըսուի թէ օտար տէրութեան մը կողմէ վարձուած գործակալ մը գնեց զայն, զբօսանաւի վերածելու պատրուակով։ Նաւը ճամբայ ելլելէն ի վեր, բոլորովին անյայտ եղած է, բայց անգլիացի նաւազներ գերմանական չոգենաւով մը Լոնտոն դարձան Հըլի միջադէպէն քանի մը օր վերջը։ Կարգ մը թերթեր կ'ըսեն թորփիլահալածը ճապոնցիներուն ծախուած էր. իսկ ուրիչներ կը կարծեն թէ Ռուսերուն կողմէ գնուած, եւ հիմայ Պալթիկի տորմիղին միացած է։

.*. Սուէզի Ջրանցքի Ընկերութիւնը ուղտի վրայ հեծած շրջուն պահակախումբեր կազմեց, որպէս զի խիստ հըսկողութիւն մը կատարեն ջրանցքին եզերքները, երբ Պալթիկի տորմիղը անցնի։ Կը կարծուի թէ այս եւ ուրիչ միջոցներով ջրանցքին չէզոքութիւնը բացարձակապէս պիտի պահուի։ Հետեւաբար հաւանական չերեւար որ ճապոնցիները յարձակում մը փորձեն ռուս տորմիղին դէմ։

ՍԱՐՍԱՓԵԼԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ
ԲՈՐԹ ԱՐԹԻՒՐԻ ՄԷՋ

Բորթ Արթիւրի չարունակական ռմբակոծութիւնը պատճառ եղած է որ ընդհատուի վերջապէս «Նովի Քրայ», որ նոյն քաղաքին մէջ հրատարակուող միակ թերթն էր, պաշարման միջադէպերուն եւ պայմաններուն մասին պաչարեալներուն տեղեկութիւն տալու համար։ Նոյն թերթին խմբագրատունը քանդուեցաւ ճապոնական ռումբերէ եւ «Նովի Քրայ» դադրեցաւ հրատարակուելէ։ «Նովոյէ Վրէմիա» ստացեր է վերջին թիւերը նոյն թերթին, որ ժամանակէ մը ի վեր արդէն անստոյգ եւ արկածալից կեանքով մը կ'ապրէր։ Ամէնէն աւելի թուղթն էր որ կը պակսէր այդ թերթին. ուստի նախ սկսաւ մութ գոյն թուղթի վրայ տպուիլ, յետոյ նպարավաճառներու ապրանք պլլելու համար գործածած կոչտ թուղթին վրայ եւ վերջապէս թերթին մամուլի տակ դրուելու պահուն գտնուած ո եւ է թուղթի վրայ։ Այդ թերթին Բեդերպուրկ հասած վերջին թիւերը լեցուն են Բորթ Արթիւրի ամենօրեայ կեանքին վերաբերեալ այնպիսի մանրամասնութիւններով, որոնք կը ցուցնեն թէ պաչարեալներուն վիճակը այժմ աւելի քան երբեք սարսափելի հանգամանք մը առած է։ Այսու հանդերձ չնորհիւ Զօր. Շթօսէլի ազդեցութեան, ռմբակոծման առաջին օրերուն յառաջ եկած յուզումը անհետացած է։ Քաղաքին բնակիչները պարտաւոր են իրենց պատուհաններուն առջեւ այնչափ թանձր կտաւներ կախելու, որպէս զի ո եւ է լոյս չտեսնեն ճապոնցիները, եւ զայն իրենց ռմբակոծութեան նպատակակէտ չընտրեն։ Ջրհանկիչներու խումբը հրաման ստացած է ամէն վայրկեան պատրաստ գըտնուելու, որպէս զի անմիջապէս կարող ըլլայ օգնութեան հասնելու եւ մարելու ո եւ է ռումբի պայթելուն հետեւանօք առաջ եկած հրդեհները։ Ճապոնցիները սովորութիւն ըրած են առտուան ժամը 7ին (Ը. Ե.) մինչեւ կէս օր ռմբակոծել բերդաքաղաքը։ Կէս օրէն ետքը մինչեւ ժամը 2 կամ 3 կը հանգստանան եւ յետոյ կը չարունակեն ռմբակոծութիւնը մինչեւ իրիկուան ժամը 7 կամ 8։ Ասոնք իրենց ռումբերը խնամով կ'արձակեն նախապէս որոշուած կէտերու վրայ եւ չեն ցրուեր զանոնք։ Ուստի տեղէնի չատ նեղութիւն կայ եւ սըրնունդի տարրական նիւթերուն գիները կանխաւ որոշուած են զինուորական իշխանութեանց կողմէ։ «Նովի Քրայ»ի վերջին թիւերը հետեւեալ ծանուցումները կը պարունակեն.—«Կորսուած չուն մը եկաւ մտաւ Պլօք եւ Ընկ. խանութը։ Տէրը կրնայ գալ եւ պահանջել։» «Քուանկ-Թունկի փոստատար զինուորներու ջոկատը կորմնցուցած է իր կապիկը. պարգեւ պիտի տրուի զայն յանձնողին»։ Կ'երեւայ թէ այդ անասունը չատ սիրելի էր նոյն զինուորներուն, որովհետեւ ծանուցումը կրկնուած է մէկ քանի անգամ։

ՌԱԶՄԱԴԱՇՏԻՆ ՎՐԱՅ

Հեղեղանման անձրեւ մը կը տեղայ ձիւնախառն և կարկտախառն, Մանչուրիոյ ռազմադաշտին վրայ։ Գիչերները սաստիկ ցուրտ կ'ընէ, և ջերմաչափը 10 աստիճան կը ցուցնէ զերօյէն վար։ Սառնամանիքը հետզհետէ կը սաստկանայ։ Տաքնալու համար կը վառեն ինչ որ կը գտնեն։ Մինչեւ հիմա չինական քանդուած տուներու փայտերը կը գործածուէին վառելու համար, բայց ասոնք հատած են այլեւս. Ցուրտին ու ծխախանդերը մեծաքանակ վառելանիւթ կը հայթայթեն, յորմէ հետէ երկաթուղիի գիծ մը երկարեցաւ մինչեւ Մուքտէն։ Բարեբախտաբար ձմեռուան հագուստները հասած և զինուորներուն բաժնուած են։ Հակառակ այսքան դժուարին և անտանելի պայմաններու, հիւանդներու թիւը աննշան է երկու կողմէն ալ։ Հռոմէ կը հեռագրեն թէ Թօքիօէն հասած տեղեկութեանց նայելով, սխալ է այն տեղեկութիւնը թէ տիրող սաստիկ ցուրտերը արգելք պիտի ըլլան զինուորական գործողութեանց այժմու դադարին պատճառն այն է որ ճակատամարտին վերսկսման համար անհրաժեշտ պատրաստութիւնները չեն վերջացած տակաւին։

.*. Մուքտէնէն կը գրեն թէ Բութիլօֆ բլուրին վրայ Նոյ. 16ին ճապոնցիներուն ըրած յարձակումը յաջողութիւն գտած չըլլալով, իրենք իրենց նախկին վիճակին մէջ մտած են։ Բազմաթիւ մանր մունր ընդհարումներ տեղի կ'ունենան, մանաւանդ ռուսական կեդրոնին կողմէ, եւ երկու կողմէն ալ կորուստներ կ'ըլլան։ Նոյ. 20ի օրը փոխադարձ ռմբակոծութիւններ տեղի ունեցան։ Եթէ ճապոնցիներուն Նոյ. 20ին կատարած հետազօտութիւնները յաջողութիւն գտնէին, ատոր պիտի յաջորդէր ընդհանուր յարձակում մը։ Ճապոնցիները մինչեւ քանի քայլ մօտեցան ռուսական գիրքերուն։

ՌՈՒՍ ԲԱՆԱԿԻՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐՆԵՐԸ

Մանչուրիոյ մէջ գործող ռուսական բանակին վերին պաշտօնատարները ամբողջացան նոր անուանումներով։ Զօր. Խարքէվիչ որ նախապէս արկղակալ էր Մանչուրիոյ բանակին, սպայակոյտի պետ կ'ըլլայ Մանչուրիոյ առաջին զօրաբանակին, Զօր Լինէվիչի հրամանին տակ։ Զօր. Խարքէվիչ նշանաւոր է զինուորական գրականութեան մէջ, 1812ի պատերազմին վրայ իր ըրած հմտալից հրատարակութիւններով։ Զօր. Մարթսօն, որ վերջին անգամ սպայակոյտի պետի պաշտօն կը վարէր Վարչաւիոյ շրջանակին մէջ, սպայակոյտի պետ կ'ըլլայ երրորդ բանակին, Զօր. Քաուլպարսի հրամանին տակ։ Զօր. Զէրբիցքի, որ երբեմն հրամանատար էր Թուրքաստանի Ա. զօրաբանակին, կը յաջորդէ Սլուչէվսքի զօրավարին, իբրև հրամանատար 10րդ. զօրաբանակին։ Այս անուանումը նշան մըն է ուղղակի միջամտութեանը Զօր. Քուրոբաթքինի որ զօրաւոր կամք մը կը յայտնէ իր տրամադրութեան տակ ունենալու առաջնակարգ զօրավարներ միայն։ Ռուս բանակին ընդհանուր հրամանատարը Շահօի ճակատամարտէն ետքը չէր վարանած պաշտօնանկ ընել զօրաբաժնի հրամանատարութենէն Աֆանասիեվիչ եւ Զէքմարէֆ զօրավարները։ Նոյնպէս օգտակար դատած է իր մօտ կանչել Զօր. Սլուչէվսքին, եւ 10րդ զօրաբանակը յանձնել Զօր. Զէրբիցքիի, որ մեծ քաջութեան այր կոչուի սպայ մըն է, եւ Քուրոբաթքինի նման Թուրքաստանի պատերազմին մէջ կոփուած, փայլուն ծառայութիւններ ունեցած է 1900ին, Մանչուրիոյ մէջ գործող զինուորական ջոկատի մը գլուխն անցած։ Անկէ վերջը իր համբաւը պահ մը նսեմացաւ, սպայակոյտի մէկ քանի սպաներուն մասին չատ համարձակ կարծիքներ յայտնելուն համար։ Բայց այժմ Քուրոբաթքին իր պաշտպանութեան տակ առաւ զայն իրեն գործակից ընտրելով, եւ բանակի մը հրամանատարութեան կոչելով։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԵՐԸ. — Երկուշաբթի օրը Բեդերպուրկի մէջ բացուեցաւ Ռուսիոյ Գաւառային ժողովներու (Զէմսթվօ) գումարումը, որ թէեւ հրապարակային եւ պաշտօնական հանգամանք մը չունի, ինչպէս որոշուած էր առաջ, բայց կարեւոր կը նըկատուի կառավարական շրջանակներու մէջ։ Ժողովը կը գումարուի Վասիլի Օսթրով կղզին, մասնաւոր տան մը մէջ, թէեւ Ներքին գործերու նախարարին հաւանութիւնը ստացած է։ Գումարման մասին որ եւ է լուր չի հրատարակուիր։ Բեդերպուրկ ղրկուած պատուիրակները 75 հոգի են։ Լաւատեղեակ աղբիւրէ կը հաւաստեն թէ ժողովը պիտի խորհրդակցի ծրագրի մը վրայ, որուն համաձայն կարգ մը փոփոխութիւններ պիտի ըլլան։ Կ'ըսուի թէ Ձարը Զէմսթվօներու պատգամաւորութիւն մը պիտի ընդունի, անոնց բաղձանքները լսելու համար, և թէ հաւանութիւն պիտի տայ որ վերը յիչուած խորհրդակցութիւնը կատարուի։ Զէմսթվօներու պատուիրակներէն մէկը կ'ըսէ թէ պիտի առաջարկուի իւրաքանչիւր նահանգէ երկու ներկայացուցիչ ընտրել, Պետական Խորհուրդին անդամակցելու համար։

.*. Բեդերպուրկէն ուրիչ հեռագիր մը կ'ըսէ. — Զէմսթվօներու ներկայացուցիչները յաջորդաբար կը գումարուին զանազան վայրերու կամ կարգ մը մասնաւոր տուներու բնակարաններուն մէջ, խորհրդակցելով եւ հաւաքաբար պատրաստելով իրենց բաղձանքներուն եւ առաջարկներուն տեղեկագիրը։ Այս տեղեկագիրը Ներքին գործերու Նախարար Իշխան Միրսքիի պիտի յանձնուի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՀԵՐԵՐՕՆԵՐՈՒ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ. — Գերմանական արեւմտեան Ափրիկէէն հասած լուրերը յուսալ կուտային թէ Զօր. Թրօթա պիտի յաջողի ի մօտոյ վերջ տալ Հերերօներու ապստամբութեան կը գրէ «Տէպա»յի թղթակիցը։ Կը կարծուէր թէ Եւրոպայէն ղրկուած օգնական զօրքերը գլուխ պիտի ելլէին Հերերօներուն հետ։ Բայց Հէնտրիք Վիթպուա անուն ցեղապետին ըմբոստներու կողմը անցնիլը այդ յոյսերը ի դերեւ հանեց, եւ հիմայ կը վախցուի որ փոխադրութեանց դըժուարութեան, երկրին բնութեան եւ կլիմային վատառողջութեան հետեւանօք կարելի չըլլայ այնքան չուտով զսպել անոնց դիմադրութիւնը։ Հերերօները օգտուած կ'երեւան Հարաւ. Ափրիկեան պատերազմէն, եւ իւրացուցած են Պոէրներու պատերազմելու եղանակը, անոնց պէս յանկարծ յարձակելով թշնամիին վրայ եւ յառաջ եկած խառնաչփոթութենէն օգտուելով փախուստ տալու համար։ Արդէն այս ընթացքին հետեւած են միշտ Ափրիկէի բնիկները, ինչպէս Տէրվիշները, Թուարէկները, Սոմալիները, որոնք այն ատեն միայն կանոնաւոր ճակատամարտ մղած են, երբ խզուած է իրենց նահանջի գիծը. Հետեւաբար Զօր. Թրօթա մինչեւ որ չյաջողի պաչարել Հերերօները, հարաւ արեւմտեան Ափրիկէի պատերազմը վերջ չպիտի գտնէ, և չարունակ պիտի հարկադրուի հետապնդել թշնամի մը, որ տարապայման կերպով թեթեւաչարժ, անըմբռնելի է գրեթէ։ Այս պատճառով Տամարալէնտի մէջ մղուած կռիւը, մէկէ աւելի անակնկալներու պատճառ պիտի ըլլայ. որովհետեւ Հերերօները քաջ են, տոկուն եւ լաւ զինուած, եւ դիմադրութեան միջոցներ կը հանեն չարունակ իրենց ցամաքի ճամբաներով, որոնք բաց են արեւմտեան թէ հարաւային կողմէն։ Այս պատճառաւ կարելի չէ գուչակել թէ ե՞րբ վերջ պիտի գտնէ այս պատերազմը, հակառակ այն լաւատես տեղեկութիւններուն որոնք դիտմամբ կը տարածուին, փարատելու համար ժամանակէ մը ի վեր Գերմանիոյ մէջ տիրող մըտահոգութիւնը։ Ցաւալի է որ Զօր. Թրօթայի արշաւախումբը ցարդ կէս յաջողութիւններ միայն ձեռք բերաւ, ինչ որ աննպաստ է բնականաբար գերմանական ազդեցութեան՝ նոյն պետութեան Ափրիկեան զանազան ստացուածքներուն մէջ։ Եւ եթէ երբեք ժամանակ մըն ալ չարունակուի այս պատերազմը, զարմանալի չպիտի ըլլայ որ իր հակազդեցութիւնը ունենայ Քամէրունի կողմը եւ Ափրիկէի արեւելեան ծովեզերց վրայ։ «Տէպա»յի թղթակիցը ցաւալի կը գտնէ այս կացութիւնը, ստանձնելով մանաւանդ որ, ինչպէս որ Մայր. Արեւելքի դէպքերը Ասիացիներու աչքին կը նուազեցնեն Եւրոպացիներու ազդեցութիւնը, այնպէս ալ Գերմանական զինուց Տամարալէնտի մէջ ձեռք բերած ժխտական արդիւնքը կը նուազեցնէ Ափրիկէի մէջ սպիտակամորթներու՝ բնիկներու վրայ ունեցած ազդեցութիւնը։ Ասոնք մինչ սկիզբները իրենք զիրենք այնքան վար կը նկատէին Եւրոպացիներէն, այժմ բոլորովին փոխած կ'երեւան իրենց կարծիքը։ Հերերօներու խաղաղացման գործին ծայր աստիճան դանդաղութիւնը քաջալերած է ըմբոստները, եւ վտանգաւոր ազդեցութիւն մը պիտի ընէ այն ժողովուրդներուն վրայ, որո՛ք սպիտակամորթներուն կը հնազանդին, պարզապէս անոնց ուժին վրայ մեծ հաւատք մը ունենալնուն համար։ Հետեւաբար անհրաժեշտ է ո Գերմանացիները չուտով վճռական յաղթանակ մը տանին Տամարալէնտի մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷ ԼՈՒՐԵՐ

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԸ
ՈՐԲԱՆՈՑԻ ՄԱՏՐԱՆ ՄԷՋ

Վեհ. Սուլթանին կողմէ Ս. Յակոբայ որբանոցին եղած 100 ոսկիի չնորհին տօթիւ, երէկ որբանոցին Ս. Յակոբայ մատրան մէջ բարեմաղթական աղօթք մը տեղի ունեցաւ, նախագահութեամբ Հոգեւոր հովիւ Տ. Վարդան Վ. Բրոխորօնեանի։ Ներկայ էին Ազգային հիւանդանոցի հոգաբարձութեան եւ որբանոցի խնամակալութեան անդամները, հիւանդանոցի տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան եւ բոլոր որբերն ու որբուհիները, իրենց ուսուցիչներով։

Արարողութենէն վերջ աչակերտաց կողմէ Վեհ. Սուլթանին ձօնեալ երգեր երգուեցան եւ բարեմաղթութիւններ տեղի ունեցան Օգոստափառ Սուլթանին արեւչատութեան համար։

Խնամակալութիւնը յետոյ առանձին նիստ մը գումարելով խորհրդակցութիւն կատարեց չնորհուած գումարին գործածութեան մասին։

Տ. Տ. ՍԱՀԱԿ Ս. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ
ՄԱՅՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը որ Կեդրոնական, Պէրպէրեան եւ այլ վարժարանները այցելած էր, իր մեկնումի պահուն փափաք յայտնած ըլլալով նաեւ իր մօտ գտնուած Մայր Վարժարանն ալ այցելել, երէկ պատուեց այդ կրթական հաստատութիւնը, իր հետ ունենալով Տ. Տ. Կարապետ, Ներսէս, Վաղարշակ Վ.ները եւ Մանուկ սարկաւագը։ Ն. Սրբազնութիւնը նախ մանչերու վարժարանը այցելեց, ուր դիմաւորուեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Մելիքեան Մկրտիչ եւ տնօրէն Խօճասարեան էֆ.ներու ու ուսուցչական մարմնոյն կողմէ։ Տ. Տ. Սահակ Ս. Կաթողիկոսը բոլոր դասարանները մի առ մի այցելեց և զանազան հարցումներ ըրաւ թուաբանութեան եւ մաթեմաթիքական ճիւղերուն մէջ, որուն ինք մասնագէտն է եւ Երուսաղէմի մէջ թուաբանութեան գիրք մը հրատարակած է։ Ն. Ամենապատուութիւնը թուաբանական խնդիր մը առաջարկեց աչակերտի մը։ Այս միջոցին Ս. Կաթողիկոսը հարցուց աչակերտին.

—Պարկ ի՞նչ ըսել է։

Տղան պատասխանեց.

—Լաթէ չինուած աման մը որուն մէջ պտուղ կը լեցնեն. Իրիկունները հայրս ատոնցմով պտուղ կը բերէ մեզի։

Ուրիչ աչակերտ մը, կ'երեւի թէ գոհ չմնալով իր ընկերակցին տուած պատասխանէն, անմիջապէս ըսաւ.

—Ատոր տոպրակ կ'ըսեն.

Ս. Կաթողիկոսը հարցուց.

—Տղաս, այդ պտուղնե՞րը կը սիրես թէ այս գիրքը։

—Երկուքն ալ, պատասխանեց տղան որ բաւական զուարճութիւն պատճառեց ներկաներուն։

Ս. Կաթողիկոսը ակնարկելով վարժարանին չէնքին, ըսաւ թէ չատ հին է որուն պատասխանեց Մելիքեան էֆ. —

—Վեհաչնորհ տէր, երկրաչարժին աղջկանց վարժարանը, ուր քիչ մը ետքը պիտի այցելէք, բաւական վնասուած էր այն ատեն առաջարկուեցաւ Գարակէօզեան Հաճի Գրիգոր էֆ.ի որ մէկ դասարանը գոնէ քարուկիր չինել յանձն առնէ։ Յիչեալ էֆ.ն անմիջապէս ընդունելով առաջարկութիւնը մէկ դասարանի տեղ բոլոր վարժարանը ի հիմանց նորոգեց 850 ոսկի ծախսելով, օժտելով նաեւ վարժարանը գրասեղաններով եւն. Հիմայ ուրիչ բարերար մըն ա կը փընտռենք որ այս վարժարանը նորոգէ։

Ն. Սրբազնութիւնը երեք քառորդի չափ մնաց բոլոր դասարանները, օրհնեց եւ քաջալերեց բոլոր ուսանողութիւնը եւ ուսուցչութիւնը, եւ յանձնարարեց աշակերտաց որ իրենց համար աչխատողներուն երախտապարտ ըլլան։

Ն. Ամենապատուութիւնը իր հետեւորդներով հետիոտն գնաց Լուսաւորչեան աղջկանց վարժարանը. Նախ այցելեց Մանկապարտէզը ուր փոքրիկներ մանկական խաղեր, մարմնամարզի փորձեր կատարեցին եւ երգեր երգեցին ու արտասանութիւններ ըրին։ Փոքրիկները արտասանեցին «Բարի եկար Ս. Հայրապետը»։ Ն. Սրբազնութիւնը չատ գոհ մնաց եւ 20 վայրկեան վերջը այցելեց բոլոր դասարանները, հարցումներ ուղղեց աչակերտուհիներու, ընթերցանութիւններ ընել տուաւ, վարժարանին ձեռագործները դիտեց եւ Լրացուցիչ Դասընթացքի աչակերտուհեաց ձեռագիտութեան դասին ներկայ գտնուեցաւ։ Յետոյ բոլոր աչակերտուհիները հաւաքուեցան մեծ սրահը, ուր երգեր երգեցին ի պատիւ Ն. Սրբազնութեան։ Լրացուցիչ կարգի աչակերտուհիներէն Օր. Սիրվարդ Յ. Ապիկեան ուղերձ մը կարդաց ի դիմաց իր ընկերակիցներուն, յայտնելով որ երբ Հայ հասարակութիւնը ուրախ կ'ըլլայ Կիլիկիոյ Ս. Հայրապետը Թուրքիոյ պերճաչուք ոստանին մէջ տեսնելով, իրենք ալ չնորհապարտ են վայելելով Ն. Սրբազնութեան այս չնորհաբեր այցելութիւնը՝ ինչ որ քաջալերանք մըն է իրենց, եւ օրհնութիւնը խնդրեց Ն. Ամենապատուութեան՝ որ քաջալերական քանի մը խօսքերով գոհունակութիւնը յայտնեց եւ ըսաւ.— «Գոհ եմ այս վարժարանէն զոր երբեմն տեսած եւ որուն քննութեանց ներկայ գտնուած եմ. գոհ եմ վարժարանին այս օրուան յառաջդիմութենէն եւ բարեկարգ վիճակէն. կ'օրհնեմ ուսուցիչները եւ վարիչները եւ զձեզ ամէնքդ։ Կարողութիւն, ոյժ կը մաղթեմ աւելի կըրկնապատկելու ձեր ջանքերը, ձեր աչխատութիւնները»։

Ապա բոլոր աչակերտուհիները կարգաւ մինչեւ փողոցին դուռը չարուեցան եւ Ն. Ամենապատուութիւնը ու իր հետեւորդները առաջնորդեցին մինչեւ փողոցին դուռը, երգեր երգելով։ Ս. Կաթողիկոսը նոյն հանդիսական թափօրով եւ հետիոտն գնաց Երուսաղէմատուն, երբ Գումգաբուի պահականոցին առջեւէն կ'անցնէր, ոստիկաններ բարեւի կեցած էին։

Գ. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԶԵԱՆՑ, Ռուսիոյ Պետական խորհրդական, որ գրական, կրթական և եկեղեցական գործերու մէջ ալ նշանակելի գործունէութիւն մը ունեցած է, մանաւանդ Սանասարեանցի կտակային գործին մէջ. Նոյ. 6ին կատարեր է իր պետական ծառայութեան յիսնամեակը և այս առթիւ ընդուներ է բազմաթիւ չնորհաւորութիւններ։

ԲԱՐԻԶԻ մէջ Փոնթէս Փօլօնա անուն օտար կին մը, կարգալոյծ քահանայի մը Մաքսուտ անուն որդւոյն բերած 12 անոք աղաքներու հսկողութիւնը ըստանձնած էր և բաւական տարիներէ ի վեր ո և է տեղեկութիւն չկար այդ տղաքներէն։ Վերջերս Բարիզի մէջ գըտնուող իրազեկ անձ մը հարկ եղած քննութիւնը կատարելով, հասկցած է թէ այդ կնոջ քով կը գտնուին հիմայ 8էն մինչեւ 14 տարեկան 3 աղջիկ և 3 մանչ Պոլսեցի, որոնք գրաչարութիւն կ'ընեն, ոմանք օրը 20—30 սանդի՛ կը չահին ոմանք ալ մէկ ֆր., օրական 9 ժամ աշխատութեան փոխարէն։ Ասոնցմէ զատ կայ նաեւ Սեբաստացի Վահան Զաքարեան անուն 16 տարեկան տղայ մը որ լաւ գրաչար եղեր է յիշեալ կնոջ տպարանին մէջ և չաբաթը կը չահի 70—80 սանդիմ (Յուկէս— 4 ղրչ.) և երկու տարուան մէջ 100 ֆր.ի չափ դրամ ունին Փոնթէսին քով։ Այս 7 տղաքներէն զատ կան նաեւ հինգ տղաքներ որոնք քոյր և եղբայր են և եկած են Պուքրէշէն, հայր չունին բայց մայր ունին։ Ասոնք ալ օրը 9 ժամ կ'աշխատին և կը չահին չաբաթը մինչև 60 փարա իւրաքանչիւրը. մի' զարմանաք 20—30 սանդիմ, իսկ մայրերնին ամսական 10 ֆր.։ Ասոնց ուտեստն ալ, ապրուստն ալ խեղճ է։ Քանի մը ամիս առաջ այս երեք աղջիկները լատինական դաւանութիւնը ընդուներ են Փոնթէս Փօլօնայի խոստումներուն համար։ Նամակագիրը կ'ըսէ որ Եւրոպայի առաջնորդը կը յիչէ՞ արդեօք որ այս Փոնթէսը խոստացած էր տղաքը 15 օրը անգամ մը եկեղեցի ղրկել, քահանայ մը կրօնի դաս, ուրիչ մը Հայերէնի դաս պիտի տար են., ատոնց տեղ այդ

կինը կը չահագործէ այդ տղաքը չնչին փոխարինութիւններով։ Գոնէ Պատրիարքարանը հրահանգ մը ուղղէ կ'ըսեն, Իւթիւճեան եպիս.ի պէտք եղած հոգածութիւնը ընելու համար։ Կը լսուի թէ այս կարծեցեալ բարերարուհին 9–18 տարեկան 11 Յոյն և 11 Պուլկար տղաքներ բերել տուեր է, հասկնալով որ Հայ տղաքներ այլ եւս չպիտի ղրկուին։

ԷՏԻՄԳՈՒՐԿ, որ Անգլիոյ զարգացեալ քաղաքներէն մին է, վերջերս այցելող մը կը գրէ թէ տեղւոյն համալսարանին մէջ կը գտնուին երկու Հայ ուսանողներ, մէկը Հնդկաստանցի և միւսը Նոր-Ջուլիւտացի։ Ասոնցմէ զատ կան եղեր նաեւ արհեստաւոր մը և աստուածաբան մը որ միսիոնար պիտի ըլլան։ Վերջերս մէկ քանի Հայ արուեստագէտներ էջմիածնի երթալով, նուագածուներ պիտի տան զանազան քաղաքներու մէջ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷ կը գրեն թէ յառաջիկայ տարի Մոսկուայի համալսարանին լեզուաբանական ճիւղին մէջ պիտի բացուի Հայերէն լեզուի և բանասիրութեան ամբիոն մը։ Այդ պաշտօնը ստանձնելու համար պիտի հրաւիրուի բրոֆէսէօր Գ. Խալաթեանց, որ հրաժարած է արդէն Լազարեան Ճեմարանի տեսչի պաշտօնէն։

ՍԷՄՖԷՐՈԲՕԼԻ Հայոց Ուսումնարանի մատակարարութիւնը տեղւոյն հոգաբարձութեան յանձնուած ըլլալու մասին տեղեկութիւն մը որ հաղորդուած էր եւրոպական թերթերու մէջ, բոլորովին տարբեր արձագանգ գտաւ և պահ մը ամէն մարդ յուսադրուեցաւ որ թերեւս կովկասի կալուածական գործերու համար ընդհ. կարգադրութեան մը սկզբնաւորութիւնը ըլլայ այս։ Մենք այս կարգադրութեան ժամանակի հանգամանքը ներկայացուցած ենք ասկէ առաջ, յաւասիկ այս անգամ մեզ գրուած նամակ մը Սիմֆէրոբոլէն. «Տաւրիկեան նահանգի ուսումնարաններու տնօրէնը՝ տեսնելով որ Հայոց ուսումնարաններու եկամուտներով ուսումնարանի կառավարումը անկարելի է, առաջարկեր է տեղւոյն Հայոց ուսումնարանի հոգաբարձութեան ընդունիլ նորէն ուսումնարանի «տնտեսական մասի» կառավարութիւնը իր վրայ, միայն թէ ամէն ծախքերու մասին հաշիւ ներկայացուի իրեն։ Տեղւոյն հոգաբարձութիւնը համաձայնելով այս առաջարկութեան, ծխական ժողով գումարեր է Հայ ուսումնարանի դահլիճին մէջ և ընտրեր է Պ. Միքայէլ Ալեանաքեան և Պ. Խաչատուր Վարդանեանը»։

ԳԱՄԹԷՄՈՒՆԻԻ Տ. Տրդատ քհյ.ն կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ ճամբայ ելած է Պոլիս գալու համար։

ՖԷՐԻՔԷՕՅԻ Թաղ. Խորհուրդը կը տեղեկագրէ Պատրիարքարան վերջին հրդեհին մանրամասնութիւնը եւ կ'ըսէ թէ հազիւ կարելի եղաւ ազատել եկեղեցին ու վարժարանը Ջանիւք Թաղ. Խորհրդոյ անդամոց ոմանց։ Վարժարանին տանիքները քիչ մը վնասուած ըլլալով, Գալգան ընկերութեան կողմէ նորոգութիւն եղեր են։

ՏՐԱՊԶՈՆԷՆ խնդրուած է Պատրիարքարան որ Նորընտիր առաջնորդ Տ. Ներսէս եպ. Ասլանեանի պաշտօնը հաստատող Կայս. Պէրաթը ստացուելով, Ն. Սրբազնութիւնը ղրկուի Տրապզոն, ըստ որում իր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ առաջնորդ Տ. Եղեկիէլ Ծ. Վ. Ջնքուշի վանքէն Արղընի գացեր եւ ներկայ գտնուեր է կառավարական նորոգ պաշտօնատան բացման հանդէսին. Մութէսարրըֆ փաշան, միւֆթին եւ զանազան պաշտօնատարներ ներկայ գտնուեր են։ Միւֆթիին կողմէ կարդացուած աղօթքէն վերջը Տ. Եղեկիէլ Վ. Թուրքերէն բանախօսութիւն մը ընելով մաղթանքներ ըրեր է Վեհ. Սուլթանին կենաց արեւշատութեան համար, որուն պատասխաներ է կառավարիչ փաշան շնորհակալութիւն յայտնելով։

ԱՆԹԱՔԻԱՅԻ Առաջնորդ Տ. Թադէոս Վ. Թեմական այցելութենէ նոր վերադարձած ըլլալով իր վիճակը շնորհաւորագիր մը ուղղած է Ս. Կաթողիկոսին։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. Գարամանեան երէկ այցելեց Ս. Կաթողիկոսին։

ԳՈՒՄԳԱՓՈՒԻ Ազգատախնամը խորին շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ բարեսէր անձնաւորութիւն մը, ինչպէս ուրիշ տարիներ, այս տարի եւս Գօզոս էֆ. Ալպօյաճեանի ձեռամբ բարեհաճած է տասներհինգ Օսմ. ոսկի նուիրել Ազգատախնամին՝ իբր ածխագին։

ՎՍԵՄ. ՄԻՐՒՅԵԼ ԷՖ. ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ Սպարապետութեան Դրան Թարգմանութեանց դիւանի տնօրէնը, որ հիւանդութեան պատճառաւ տունը կը մնար, գոհութեամբ կը լսենք թէ վերջերս ապաքինած ըլլալով սկսած է յաճախել իր պաշտօնատեղին։

ՈՒՍՈՒՄ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանը, ատենապետութեամբ Ց. Գուրգէն էֆ.ի եւ կրթական ու դպրոցական խնդիրներով զբաղելով հետեւեալ տնօրինութիւնները ըրաւ.

Օրթաքէօյի վարժարանաց տեսուչը ներկայանալով, բացատրութիւններ տուաւ վարժարանին օտարազգի ուսուցչուհւոյն դէմ եղած գանգատներուն նկատմամբ։ Խորհուրդը լսելէ յետոյ նոյն բացատրութիւնները, արժան գտաւ նոյն ուսուցչուհւոյն ընդհանուր պաշտօնավարութեան մասին ալ քննութիւն մը կատարել եւ յետ այնորիկ տնօրինել պէտք եղածը։

Թօփգափուի Թաղ. Խորհուրդը գրով մը կը յայտագրէր թէ վարժարանին պատուական բժիշկ կարգուած է տքդ. Արտաշէս էֆ Ենֆիյէճեան։ Խորհուրդը սոյն ընտրութիւնը հաստատեց եւ որոշեց հրաւիրել նոյն բժիշկը իր այցելութիւններն կատարելու վարժարան։

Ակնայ առաջնորդական փոխանորդը եւ Թաղ. ժողովոյ դիւանը գրով մը յայտագրած էին Վիճակին Ուսում. Խորհրդոյ նորոգ ընտրութիւնը։ Խորհուրդը հաճութեամբ տեղեկացաւ նոյն Խորհրդոյ կազմութեան եւ որոշեց քաջալերական գիր մը ուղղել։

ԱԶԳ· ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Թագուհի Մ. Բիւրքճիխանլեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի Հիւանդանոցիս նուիրած են՝ Մ. Բիւրքճիխանլեան Եղբարք 360, Տէր եւ Տիկին Գ. Նեվրուզ 108 ղրշ.։

⁂ Օր. Տիրուհի Գ. Պապաեան, իր ողբացեալ քրոջ Տիկին Թագուհի Մ. Բիւրքճիխանլեանի մահուան առթիւ 1 օսմ. ոսկի, նոյնպէս Օր.ք Ս. Սարգսեան իրենց մորաքրոջ՝ Տիկին Թագուհիի մահուան առթիւ 1 օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս։ (Կնիք)

Բիւրքճեան ընտանիքը խորին ցաւով կը գուժէ թէ

ՏԻԳՐԱՆ ԷՖ. ԲԻՒՐՔՃԵԱՆ

աւանդեց իր հոգին ուրբաթ առաւօտ, յետ երկարատեւ եւ տաժանելի հիւանդութեան, խոր սուգի մէջ թողլով իր զաւակները եւ բոլոր պարագաները։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի կիրակի օր, ժամը 8ին (Ը. Թ.), Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցիին մէջ, և անկէ պիտի ամփոփուի Պալըքլըի ազգ. գերեզմանատունը։

Սամաթիա, 12 Նոյ.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Ձեր աղբի սրուան պատուական թերթին մէջ զարմանօք կարդացինք, Ֆէրիգիւղի Թաղէն Թաղեցիի մը ստորագրութեամբ՝ թէ «Երէկ, կիրակի՝ ծնունդ ունէինք. Ֆէրիգիւղ Թաղ. Խորհուրդին լուր ղրկեցինք թէ ժամը ութին երախան պիտի բերենք», Նոյն օրը մինչեւ ժամը 7ին՝ Եկեղեցին Թաղ. Խորհրդոյ հետ կը գտնուէինք եւ ոչ մէկ անգամ այդպիսի բան մը ըսաւ մեզ, եւ երբ իմ մեկնմանս ժամը եկաւ, ըստ սովորութեան լուսարարին եւ ժամկոչին պատուիրեցի որ, եթէ հոգեւոր պէտք մը ըլլայ Թաղին մէջ, անուան տօնախմբութեան մը առթիւ այն ինչ էֆ.ին տունն եմ,— անունը տալով որ խիստ ծանօթ է Թաղին մէջ եկէք լուր տուէք։ Մինչեւ 10½ հոն կը գտնուէի ընկերս ալ ժամը 9 ուկէսին եկեղեցի գացած էր։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ ժամ մը կը սպասեն և քահանայ չեն գտներ։ Իրօք, եթէ կնունք ըլլար, ժամկոչը եւ լուսարարը ինձ լուր տային, տասը վայրկեանէն պիտի հասնէինք եկեղեցի. եւ այսպէսով մեր բարեկամ ժողովուրդը չպիտի սպասէր։ Ուստի կը խնդրեմ յանուն արդարութեան սոյն հերքումս հրատարակէք, ի բուժումն գայթակղեալ մտաց։

Մնամ Աղօթարար

10 Նոյ. ԳԷՈՐԳ ՔՀՆՑ. ԱՆԱՆԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

25 Նոյ. 1904

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

Հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Բարիզի Սակարանին գիները չէ ստացած։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ. Վեհ. Սուլթանը փառաւոր կառքի մը մէջ նստած նոյն մզկիթը գնաց, ուր ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Ֆրանս. դեսպանը եւ Ա. Թարգմանը, Շուէտ-Նորվէկիական դեսպանը, Ռուս դեսպան Պ. Զինովիէվի եղբայրը եւ դեսպանատան Ա. Թարգմանը եւ 24ի չափ օտարազգի հիւրեր որոնցմէ ոմանք արարողութեան Իպրահիմ փաշայի եւ սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան Կայս. մեծարանաց։

ՌՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ.— Սինոդի վեց անդամները Տ. Եղիշէ Պատրիարքին նախագահութեամբ նիստ գումարեցին առջի օր, որու միջոցին կարդացուեցաւ Տրնովօլիսի Մետրոպոլիտին մէկ հեռագիրը, որով կ'իմացնէր թէ ճամբայ ելած է հոս գալու՝ իբր Սինոդի անդամ։ Կարդացուեցաւ նաեւ նամակը Պրուսայի Մետրոպոլիտին, որ համակրութիւն կը յայտնէր Տ. Եղիշէ Պատրիարքին։ — Կալաթարիայի Ռուսաց վանքին երէց Տ. Բարլաս նամակով մը կ'իմացնէր թէ Բեդերապուրկի մէջ կատարուած հանգանակութեան մը գումարովը շինուած արծաթեայ մասնատուփ մը ղրկուած է Ցանց Պատրիարքարանը։ Այս մասնատուփը, որուն մէջ պիտի դրուին Ֆէնէրի Մայր եկեղեցւոյ մէջ գտնուած Ս. Եւփիմէի մասունքը, որ 1.50 մետր երկայնութիւն ունի և իր կափարիչին վրայ կը կրէ «Սրբոյն Եւփիմեայ մարտիրոսուհւոյն» վերտառութիւնը, ունի 2½ բուտ ծանրութիւն և շինուած է 5000 րուբլի ծախքով, որուն հազար րուբլին նուիրուած է Բեդերապուրկի Աւանդայի Մետրոպոլիտին Տ. Անթոնիի կողմէ։ Սինոդին որոշմամբ Տ. Եղիշէ Պատրիարքը շնորհակալութեան նամակ մը պիտի ուղղէ Տ. Բարլասի՝ որ այս նուէրին նախաձեռնութիւնը ունեցած էր։— Տ. Եղիշէ Պատրիարք երէկ առտու պատարագեց Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյ Բաւաքարխեսս մատրան մէջ, ի ներկայութեան Տ Բարլասի եւ օծումը կատարելով այս մասնատուփին, մասունքը անոր մէջ զետեղեց։

— Տ. Եղիշէ Պատրիարք առջի օր այցելութիւնը ընդունեց Վեհ. Սուլթանին Ա. Թարգմանին Ալէքսանտր Քարաթէօտորի փաշայի։

— Դատական նախարարութիւնը Պատրիարքարան ուղղած էր թէզքէրէ մը որ Սինոդին մէջ կարդացուելէ ետքը յանձնուեցաւ Թաւն ժողովին։

— Սերպիոյ մետրոպոլիտը Տ. Եղիշէ Պատրիարքին ուղղած է նամակ մը, որով Բեղգար Ա. Թագաւորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ Ս. Պետրոս-Պօղոսի այն պատկերին համար զոր Ն. Սրբազնութիւնը ղրկած էր Ն. Վեհափառութեան, անոր թագադրութեան առթիւ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻ Վարչ. Խորհրդոյ ընդհ. քարտուղար Պ. Սըմիէրբր երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ։

ՇԻՐՔԷԹԻ Վարչութիւնը երկու շոգենաւեր յանձնարարած է Կլասկոյի նաւագործարանին մը։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Սոֆիայէն նոյեմ. 17ին սկսած է վիճաբանել 100 միլիոն ֆր.ի նոր փոխառութեան վրայ։ Ելմտական նախարար Պ. Բաեաքոֆ խօսք առնելով մէկ քանի բացատրութիւններ տուաւ այս փոխառութեան մասին, ըսելով թէ անիկա կնքուած է 1. Երկրին պարտուց հատուցման համար, 2. Ներքին այլ և այլ ծախուց համար և 3. Երկրին ելմտական վիճակը բարելաւելու նպատակով շինուելիք երկաթուղիի գիծերուն համար։ Ցետոյ Իշխանապետութեան ունեցած պարտքին վիճակը պարզելով, ըսաւ թէ այդ պարտքը Նոյ. 1|14ին 317518737 ֆր. եղած է, իրերուն պարտքէն 400000 ֆր. աւելի. այս գումարին վրայ աւելցնելով նոր փոխառութիւնը, երկրին ամբողջական պարտքը կ'ըլլայ 360000000 ֆր., կամ մարդ գլուխ 60ֆր։ 82ի գինով հրապարակ հանուելով, այս փոխառութիւնը 500000 ֆրանքի առաւելութիւն մը կը ներկայացնէ 1902ի փոխառութեան վրայ, եւ իր միւս պայմաններովն՝ կէս միլիոն ֆր.ի շահ մը։ Նախարարը խօսքը վերջացնելուն ըսաւ թէ երկրին պիւտճէն պէտք է 120 միլ. ֆր.ի բարձրացուի։ Պ. Տանէվի կողմէ եղած մէկ քանի դիտողութիւններէ ետքը, ներքին գործոց նախարար Պ. Բէթքով յայտարարեց թէ փոխառութեան կնքումը մասնաւոր յանձնաժողովի մը ուսումնասիրութեան չէ ենթարկուած որովհետեւ անօգուտ պիտի ըլլայ ատիկա, եւ թէ պէտք է կա'մ ընդունիլ, եւ կամ մերժուի։ Պ. Միխայլովսքի երկարօրէն խօսեցաւ փոխառութեան եւ երկրին ելմտական քաղաքականութեան դէմ, եւ ըսաւ նաեւ թէ Ռատոմիր-Քէօսթէնտիլ երկաթուղին աւելորդ բան մըն է։

ՑՈՒՑ ԴՐԱԿԱՆ ՍԻԼԼՈՂՈՍԻՆ մէջ վաղուընէ սկսեալ բանախօսութիւններ պիտի ըլլան, եւ առաջին անգամ պիտի խօսի Հէյպէլի աստուածաբանական վարժարանի ուսուցիչ արհիմանդրիտ Նորկիատէս, նիւթ ունենալով «Քրիստոնէութիւնը արդի ժամանակներու մէջ»։

ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ.— Երկրագործական նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա առջի գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդական Նաում փաշա, Ֆրանս. դեսպանը, հրամանատար Պէռժէ եւ ուրիշ երեւելիներ։

ՍԿԻՒՊԻ Ֆրանս. դեր-հիւպատոս Պ. Մաքսիմ Շուալլէ հիւպատոսութեան աստիճանին բարձրացած է։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ կրթական նախարարութիւնը «Օֆիսիէ տ'Ակատէմի» պատուանշանը նուիրած է Էնկիւրիի Ֆրէրներու վարժարանին աղօթասաց Աբբա Գավէճեանի։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ նախարար Նազիֆ փաշա սկսած է ապաքինիլ իր հիւանդութենէն։

ՉԱՄԻՉԸ.—Այտընի նահանգին չամիչի բերքին մասին Իզմիրի հելլէն հիւպատոսը իր պատկանած կառավարութեան տեղեկագիր մը ղրկած է. որմէ կ'երեւայ թէ այս տարի Սուլթանիյէ չամիչին քանակը 14506 անգլ. թօնօ է։ Ֆիլօքսէրայէն խաղողի բերքերը շատ չեն վնասուեր, որովհետեւ ամերիկեան որթատունկերով պատուաստուած այգիները միւս կողմէ սկսած են բերք արտադրել։ Սեւ չամիչի արտադրութիւնը այս տարի բաղդատաբար նուազ է այն պատճառաւ որ՝ անցեալ տարուան բերքերու առատութենէն այգիները ամուլ ցեր են այս տարի, եւ կարկուտ ու եղեամ արգելք եղած են անոնց առատութեան։

ՁԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.— Անգլ. «Տրենկէն Բեալ» զբօսանաւը առջի իրիկուն Կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց, իր հետ բերելով 150ի չափ Անգլիացի եւ Ամերիկացի զբօսաշրջիկներ։ Շոգենաւը այսօր ճամբայ կ'ելլէ դէպի Պի. էոս։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Էկզարքը, որ ատենէ մը ի վեր հիւանդ էր, ապաքինման ճամբուն մէջ է։

ԻՏԱԼԻՈՅ Ռէժիի վարչութեան պաշտօնեաներէն Պ. Թանի ծխախոտ գնելու համար Գավալա գացեր է։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ «Աթոս» դպրոց-շոգենաւը, որ մօտ ատենէն մայրաքաղաքս ալ պիտի գայ, Իզմիր ժամանելով խարիսխ նետեր է. «Իւրէյյա» Կայս. շոգենաւին նաւապետը «Աթոս» շոգենաւը երթալով բարի գալուստ մաղթեր է, ինչպէս նաեւ թնդանօթաձգութիւն տեղի ունեցեր է։ Յետոյ «Աթոս»ի հրամանատարը ցամաք ելեր և գերման հիւպատոս Պ. Մորթմանի հետ կուսակալութեան պաշտօնատունը երթալով՝ այցելութիւն տուեր է կուսակալ Քեամիլ փաշայի, և ապա Կայս. զօրանոցը գացեր է՝ ուր այցելեր է հրամանատար Ֆէրիգ Թէվֆիգ փաշայի։ «Աթոս» երէկ Իզմիրէն Սելանիկ անցեր է։

ՊԱՇՏՕՆԱՆԿ.— Քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին որոշմամբ, որ վաւերացուած է Կայս. Իրատէով, պաշտօնանկ եղած եւ դատաստանի ենթարկուած է Հէքքեարիի հաշուակալ Ինայէթուլլահ էֆ.՝ որ կարգ մը զեղծումներ գործած էր հաշիւներուն մէջ։

— Սանճագի գայմագամ Ալի Րիզա էֆ. թոյլ գտնուած ըլլալով իր պաշտօնին մէջ, պաշտօնէ դադրեցուցուեցաւ և գայմագամի փոխանորդութեան պաշտօնին կոչուեցաւ Խիւտավէնտիկեարի կուսակալութեան մէջ պաշտօնեայ Աթիֆ պէյ։

ՈՃԻՐ, ԱՐԿԱԾ ԵՒՆ.

ԽԱԼԻԼ ՓԱՇԱ ԽԱՆԻ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ.— Անցեալ երեքշաբթի օր Խալիլ Փաշա խանի մէջ, Պ. Քասթէլլիի սենեակը մտնող գողերը ո'չ թէ մէկ այլ վեց սնտուկներ պատռեր են, այնպէս որ հիմա կարելի չէ գտնել գողցուած արժեթուղթերուն թիւը եւ գոհարեղէններուն ցանկը, բան մը, որ շատ մեծ դժուարութիւն մըն է դրամատիրոջ համար։ «Լ. Հէրըլտ» այս առթիւ յայտնէ թէ ցերեկ ատեն եւ բազմամարդ տեղի մը մէջ գործուած աստնկ գողութիւն մը հետք մը թողած ըլլայ, եւ յետոյ, հաւանական է որ գողերը տեղեակ եղած ըլլան Պ. Քասթէլլիի գործերուն, ինչպէս կը հասկցուի գողութիւնը գործած ըլլալու իրենց եղանակէն, եւ ասիկա ենթադրել կուտայ թէ դրամատիրոջ հետ գործառութիւն ունեցած են. միայն որ իրենց դէմքը փոխելու պէտք տեսած են անոր համար որ արդէն ծանօթ եղած են Պ. Քասթէլլիի։ Սովորական չարագործներ չպիտի խորհէին տոմարները եւ արձանագրութիւնները անհետացնել։ Վերոյիշեալ թերթը կ'ըսէ նաեւ թէ դրամատէրները եւ լումայափոխները կրնան եւ պէտք են ուշադրութիւն ընել իրենց արժեթուղթ ծախողներուն վրայ։

—Երէկուան «Սապահ» կ'ըսէ թէ Պ. Քասթէլլիի սենեակէն գողցուած է 2000 ոսկիի մօտ գումար մը. որուն 500 ոսկին՝ հնչուն դրամ, եւ մնացածը արժեթուղթ, գոհարեղէն եւլն.

— Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ քննութիւն կատարել այս կարեւոր գողութեան մասին։ Խանին սրահը՝ Թոտորի, հակառակ իր սենեակին՝ Պ. Քասթէլլիի սենեակին դէմը գտնուելուն, յայտարարած ըլլալով որ տեղեկութիւն չունի գողութենէն, կասկած հրաւիրեր է իր վրայ, եւ ձերբակալուած է։ Ասկէ զատ, ուրիշ հինգ կասկածելի անձեր եւս, Բանտէլլի Գօսթի, Եանի, Արոսթոլ եւ Տիմօսթէն՝ ձերբակալուած են. ասոնցմէ Արոսթոլ համբաւաւոր գող երկաթագործ Անտոնի ընկերն է եղեր։ Այս հինգ հելլէնացիներէն ամէնէն առաջ Բանտէլլի հարցաքննուելով, վրայէն գողի գործիք մը եւ բանալի մը գտնուեր են, որուն համար ըսած է թէեւ թէ իր տան բանալին է, բայց փորձուելով իր տան դրան չէ յարմարեր։ Արոսթոլ եւս հակասական յայտարարութիւն մը ըրած է. ամէնուն ալ տանը խուզարկութիւն կատարած է թէեւ, բայց կասկածելի բան մը չէ գտնուած։ Առ այժմ յիշեալները ինչպէս նաեւ ուրիշ 6 հոգի, հարցաքննութեան ենթարկուած են։

ՓԱԽՑՈՒԱԾ ԿԱՊՈՅՑ. Նախընթաց օր Օրթաքէօյի մէջ Յոյն աղջիկ մը, 15 ոսկի արժողութեամբ զգեստեղէն պարունակող կապոց մը կը յանձնէ մէկու մը, որ իրեն հետ միասին Թրամվէյի կայարանը տանի. բայց հոն հասնելնուն՝ մարդը կապոցը փոխանակ աղջկան յանձնելու եւ վարձքը առնելու, իր քով գտնուող կինոջը հետ կառք մը կը նստի եւ կը փախչի։

ՓՈԹՈՐԻԿԸ.— Մերսինէն կը գրեն թէ վերջին փոթորիկներէն 36ի չափ առագաստանաւեր ընկղմեր են ծովեզերքին մօտ, եւ շոգենաւակ մը խորտակուելով ժայռերուն վրայ նետուեր է։

—Տարտանէլէն կը գրեն թէ անգլ. շոգենաւ մը ընկղմեր է Թէնէտոսի մօտ եւ մեծ վնասներ կրեր է։

—Սելանիկի Գարապուրուն ծովեզերքին առջեւ հաստատուած տալեանները՝ որոնք սեփականութիւն են Կայս. Անձնական Գանձուն, ամբողջովին աւերուեր են, եւ հոն հաւաքուած 40000 օխա ձուկ ծովը թափուեր են։

ԱՐԿԱԾ.—Իզմիր-Գասապայի երկաթուղիին վրայ, կառախումբ մը գծին վրայէն անցնող սայլի մը բախելով ձին կը սպաննուի, եւ կառքը կտոր կտոր կ'ըլլայ, իսկ կառապանը վիրաւորուած հիւանդանոց կը փոխադրուի։

ՀԵՌԱԳԻՐ
ԻՐԻԿՈՒԱՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Նոյ.— Կը հաստատուի թէ Ճաբոնցիները բռնեցին անգլիական «Թօնյօ» շոգենաւը որ Շանկայէն ճամբայ ելած էր, ուտելիք եւ ռազմամթերք տանելով Բորթ Արթիւր։

ԲՈՌ ՍԱՅԻՏ.— Պալթիկի տորմիղէն 8 Թորփիլահալածներ եւ երկու փոխադրանաւեր Բոռ Սայիտ հասան այսօր։ Միւս նաւերը գիշերը կը սպասուին։ Ռուս նաւերը դեռ չկրցան անցնիլ ջրանցքը։

ՔՈՓԷՆՀԱԿ.— Պալթիկի տորմիղին լրացուցիչ նաւաբաժինը, որ հինգ յածանաւէ, ութ թորփիլանաւէ եւ շատ մը ածխանաւերէ կը բաղկանայ, այս առտու Տանըմարքայի հիւսիսակողմէն ճամբայ ելաւ դէպի Աքալէնի հրուանդանը։

ՀՌՈՄ. — Թիէնձինէն «Իթալիա Միլիթարէ»ի հասած հեռագրի մը նայելով, Չինաստանի մէջ հանգանակութիւն պիտի բացուի, որպէս զի պատերազմի համար պէտք եղած դրամը հաւաքուի. երբ Չինաստան հարկադրուի միջամտել ռուսեւճաբոնական պատերազմին։ Նոյն թերթը կ'իմանայ նաեւ թէ բազմաթիւ կամաւորներ Հոնկ Քոնկի պահակազօրքը ուժովցնելու գացեր են։

ԼՈՆՏՈՆ.—«Տէյլի Մէյլ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Ռուսերը Զօր. Քուրոբաթքինի հրամանով նոյ. 22ին եւ 23ին քանիցս յարձակեցան Տաբէնտաւչան գտնուող Ճաբոնցիներուն վրայ եւ ետ մղուեցան, 200 հոգիի կորուստով։

—«Սէնթրըլ Նիւզ»ի հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ նոյ. 22ին Ֆրոնսիտ գիւղը բռնող ռուս զինուորները անակնկալ յարձակում մը կրեցին Ճաբոնցիներէն, որոնք զգալի կորուստներ պատճառեցին իրենց, բայց յաջողեցան ետ առնել իրենց դիրքերը եւ ետ մղել թշնամին, ծանր վնասներ պատճառելով անոր։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Զօր. Քուրոբաթքին կը հեռագրէ թէ յարձակողականի սկսելու համար Ճաբոնցիներուն ըրած բոլոր փորձերը ապարդիւն եղան։

—Այն մասնագիտական յանձնաժողովը որ պաշտօն ունէր սիպերիական երկաթուղիին վրայ երկրորդ գիծ մը շինելու, տեղեկագիր մը ներկայացուց Հաղորդակցութեանց նախարարութեան։ Նոյն պաշտօնատան մէջ բազմաթիւ ճարտարագէտներ կը վարձուին։

ՎԻԷՆՆԱ.—Ճաբոնական մարտանաւերը ծանր վնասներ պատճառեցին Բորթ Արթիւրի ռուս մարտանաւերուն։ Սակայն Թոկօֆ մարտանաւերը չեն կրնար աւելի մնալ ծովեզերքի ամրութիւններուն։ Ռուսերը հիւսիսակողմէն յարձակում մը փորձեցին բայց ետ մղուեցան։ Ճաբոնցիները քանի մը դիրքեր գրաւեցին։

ԲԱՐԻԶ.—Մուքտէնէն կը ծանուցանեն թէ հետազօտիչ ջոկատներու միջեւ մղուած վերջին կռիւները շատ բուռն էին։ Մանաւանդ Բոնթիլովի բլուրին մօտ տեղի ունեցած կռիւը խիստ արիւնալի էր. Ճաբոնցիները 100 մեռեալ ձգեցին ռազմադաշտին վրայ։ Ռուսերը զօրակայաններ հաստատեցին Մուքտէնի և Սինմինթինկի միջեւ, Հունհուզներու աւազակութիւնը արգիլելու համար։ Կանոնաւորապէս փոխադրութիւններ տեղի կ'ունենան Սինմինթինկի եւ Թիէնձինի միջեւ, ինչ որ կը ցուցնէ թէ Ռուսերը դուրսի հետ հաղորդակցութիւն ունին ո'չ միայն Սիպերիոյ, այլ եւ Թիէնձինի ճամբով։

ԲԱՐԻԶ. — Ռուս կառավարութիւնը կը խորհի 25 % աւելցնել բոլոր տուրքերը։

—Մուքտէնէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հոկտ. 10էն մինչեւ 30 ռուսական բանակէն 830 վիրաւոր սպայ եւ 30,000 զինուոր, ինչպէս նաեւ 150 հիւանդ սպայ եւ 3700 զինուոր հասան Մուքտէն եւ Խարպինի հիւանդանոցները ղրկուեցան։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Նոյ.— Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ Բորթ Արթիւրէն դուրս բռնուած Ռուսերու պատմութեան նայելով, այժմ բերդաքաղաքին պահակազօրքը 8002 հոգին չանցնիր։

—Ռիւթէրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Բորթ Արթիւրի Կարմիր Խաչի Ընկերութեան տնօրէն Զօր. Պալաշէվէն նամակ մը ստացաւ, որուն մէջ ռուս զօրավարը կ'ամբաստանէ Ճաբոնցիները թէ չեն յարգեր Կարմիր Խաչի պայմանադրութեան կանոնները եւ թնդանօթ կ'արձակեն Բորթ Արթիւրի այն մասերուն ուր միայն հիւանդանոցները կը գտնուին։ Այս նամակը «Րասթորոբնի» թորփիլահալածով ղրկուած է որ օդը հանուեցաւ Չիֆուի առջեւ։

ԲԱՐԻԶ.—Մուքտէնէն կ'հեռագրեն թէ Բոնթէլօֆ բլուրը Ռուսերուն ձեռքը կը մնայ դեռ։ Մանչուրիոյ մէջ սաստիկ ցուրտ կը տիրէ. ամէնէն խիստը պատերազմի սկիզբէն ի վեր։ Ջերմաչափը 25 աստիճան կը ցուցնէ զերօէն վար (սանթիկրատ)։

—Զօր. Զախարոֆ կը հեռագրէ թէ Ռուսերը կատարելապէս յաղթեցին ճաբոնական ջոկատի մը որ Սինկլունթանի մէջ իրենց վրայ յարձակած էր, եւ ծանր կորուստներ պատճառելով անոր, կրակի տուին գիւղը։ Ռուսերէն 10 սպայ, եւ 30 զինուոր վիրաւորուեցան եւ 10 զինուոր սպաննուեցան։

ԲԱՐԻԶ.—Չինական առագաստանաւ մը պաշարման գիծը խզելով ուտեստ եւ ռազմամթերք տարաւ Բորթ Արթիւր։ Ճաբոնցիները անգլ. շոգենաւ մը բռնեցին որ 30,000 սնտուկ միս կը տանէր բերդաքաղաքը։

—Ճաբոնցիները կը ռմբակոծեն Շահօբուն։

ՀՌՈՄ.—Իտալիոյ նորածին գահաժառանգին մկրտութիւնը տեղի պիտի ունենայ դեկտ. 4ին, կիրակի։ Զրոյց կը պտտի թէ Վէրչէլլիի Բրէմոնթէցի եպիսկոպոսը պիտի մկրտէ իշխանը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽՈՒԹԵԱԼ ՊԱՐՏԱՏՈՒՂԹ

Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ	95 29
Ամենէն բարձր գինը	95 39
Երէկուան վար գինը	95 26
ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ երեկոյ գոցուեցաւ Ֆր.	128.37½
Երէկուան բարձր գինը	129·
» վար »	128.37½

ԿԱՐԵՒՈՐ

Ճշդելու համար թէ գիշերը տպարանիս մէջ ո՞րչափ թերթ կը տպուի, ո՞րչափը կը սպառի եւ յետոյ ո՞րչափ թիւ մեզի կը դառնայ, «Սուրհանդակ»ի իւրաքանչիւր թիւին վրայ յատուկ կնիք մը կը զարնենք։ Ուստի թէ՝ Պոլսոյ եւ թէ գաւառի բոլոր ընթերցողներէն կը խնդրենք որ եթէ իրենց ստացած «Սուրհանդակ»ներուն մէջ առանց կնիքի որ եւ է օրինակ մը գտնուի, հաճին ղրկել ուղղակի Թերթիս Տնօրէնութեան։ Մէկ թիւի համար պիտի ստանան մէկ ամսուան «Սուրհանդակ»։

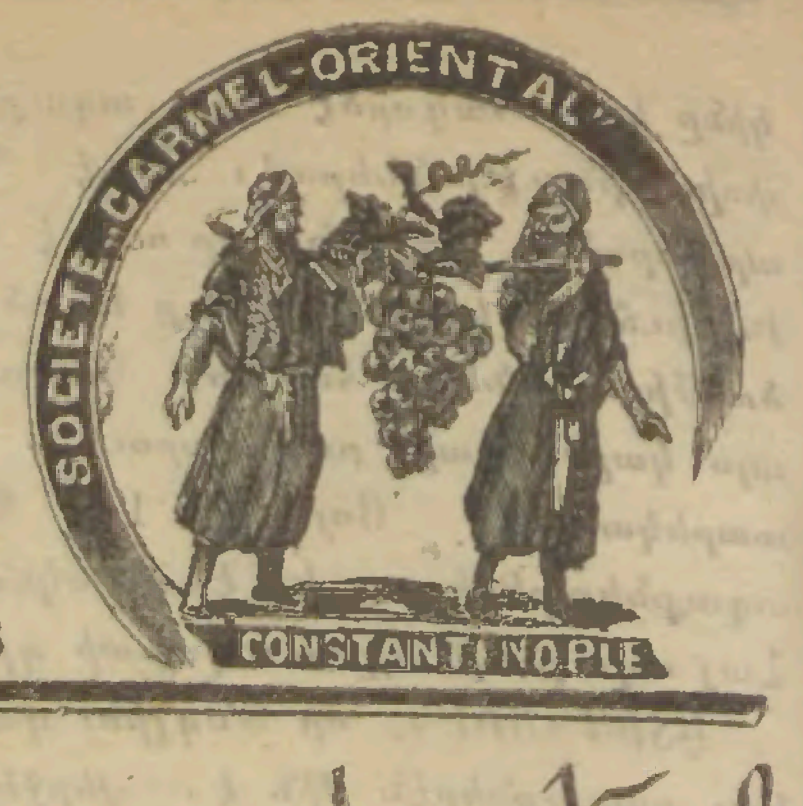
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ **ՔԱՐՄԷԼ** ՕՐԻԱՆԹԱԼ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՕՆԵԱՔ

ՌԻՇՕՆ ՏԸ ՍԻՕՆ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

Բարիզի քիւրադլէին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ, Պորտօի գիտութեանց ֆագիւլթէի բրոֆէսէօր ԿԱՅՕՆԻ, Համպուրկի քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՕՔԻ Օտէսայի համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԷՐԻԿՕԻ եւ ուրիշ նշանաւոր բրոֆէսէօրներու կատարած տարրալուծումներէ հաստատուած է թէ մեր արտադրութիւնները

Բնական են զօրացուցիչ եւ բուժիչ։—ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Դրասենեակ եւ մթերանոց Ղալաթիոյ քարափը, Սիթէ Ֆրանսէզթիւ 145-147։—Էթիքէթին վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը։ 50-26

ՊԱՐԳԵՒԱՅԻՆ

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ՏՈՄՍԵՐ Ի ՆՊԱՍՏ ԻԶՄԻՐԻ ՀՐԷԻՑ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ ԵՒ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻՆ

Իզմիրի կուսակալութեան Խառբէի Մէզամին որոշմամբ, պաշտօնական արտօնութիւն ձեռք բերուած է պարգեւաւոր վիճակահանութիւն մը կազմակերպելու, ի նպաստ Իզմիրի Հրէից որբանոցին եւ հիւանդանոցին։ Այս վիճակահանութեան տոմսերը մասնաւորապէս կը յանձնարարուին անոր համար որ բոլոր ուրիշ վիճակահանութեան տոմսերէն աւելի օգտաւէտ պայմաններով օժտուած են։

Այս բախտախաղերու երրորդ շարքին երկրորդ վիճակահանութիւնը պիտի կատարուի մ՚արտ 24 (Հ. Տ.) Դշ. օրը։ Տոմսակ գնող յարգոյ անձնաւորութիւնները՝ երկրորդ քաշէի յատուկ տոմսակները կրնան առնել ո՛ւր տեղ էն ուրկէ գնած են իրենց տոմսակները։ Մրցումին Ցրգ. յօդուածին համաձայն, անոնք որ, իւրաքանչիւր վիճակահանութենէն առ առաւելն մինչեւ երեք օր առաջ իրենց տոմսակները չեն առած, առաքեալութիւն մը ընելու իրաւունք չպիտի ունենան, եթէ իրենց գնած տոմսակը ուրիշին ծախուի։ Այս պարագային, կը խ՚դրուի տոմսակի տէրերէն որ մինչեւ Նոյ. 21 չմնան առ՛ատակ առնելու, եթէ չուզեն՝ ուրիշներու պիտի ծախուի քնաչմարար։

Ասկէ զատ, այն յարգոյ անձերը, որոնք Ա. վիճակահանութեան առեն չեն կրցած տոմսակ առնել, եթէ փափաքին՝ կրնան երկրորդ վիճակահանութենէն առաջ դիմել հետեւեալ տեղերը, եւ գնել յիշեալ վիճակահանութեան տոմսերը.—

Իզմիրի մէջ՝ առուիի Պէլէօթէնը՝ Նէօմ Տավիտեան 32 թիւ գրասենեակը, Սէլվիլի խան՝ Նազարէ Ռոսոֆ կը, Օսմ. Պանքային ներքեւ գտնուող Նալպանտեան վաճառատեղիին մէջ՝ Լերոնոյ Լէվի եւ Կիրիո խան՝ Սերմանի Տավիտ էֆէնտիներու 26 թիւ գրասենեակները, Կ. Պոլսոյ մէջ՝ Սիրքեճի, Քիւչիւք-Իսմաիլ-Փաշա խան՝ Տավիտէ Վանթուրա էֆ.ներու թիւ 8 գրասենեակը, ուր կը գտնուի Ընդհ. Գործակալութիւնը, Պոլիս՝ Պալըք-Բազար, Նէվ-Շէհիր խանի մէջ՝ 126 թիւ Վանթուրա էֆ ի գրասենեակը, որ մասնաճիւղ է ինչպէս նաեւ Պոլսոյ ու Ղալաթիոյ բոլոր լումայափոխ խանութները։ 2—3

ՎԱՐՁՈՒ ԱԲԱՐԹԸՄԱՆՆԵՐ

ՇԻՇԼԻ, ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ ՕՍՄԱՆ ՊԷՅԻ ԿԱԶԻՆՕԻՆ ԿԻՑ

Պզտիկ, միջին եւ մեծ աբարթըմաններ վարձու կը տրուին տարեկան 30էն 65 օսմ. ոսկի գնով, Ջուրն ալ միասին։

Ասոնք ուզուած ատեն կրնան կահաւորուիլ։

Բոլորն ալ թէ հիւսիսի եւ թէ հարաւի վրայ նայող սենեակներ ունին։

Ելեկտրական զանգակներ կան իւրաքանչիւրին մէջ։

Ընդարձակ հրապարակ մը կայ պզտիկ տղոց խաղալու համար, ուր նոյն իսկ մեծեր ալ կրնան զբօսնուլ։

Մասնաւոր մէկը կայ, զոր վարձուկալները կրնան աբարթըմանէն դուրս տեղ մը դրկելով իրենց յանձնարարութիւնը կատարել տալ, առանց ո եւ է վարձքի։

Վարձու բռնել փափաքողները պէտք է դիմեն Անտոնեան շէնքին դռնապաններուն։ 36—31

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ՀԱՍՈՅԹՆԵՐՈՒ ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

45 ՐԴ ՇԱԲԱԹ, 1904 ՆՈՅ. 5էն 11

ՀԱՅԴԱՐ-ՓԱՇԱ-ԷՆԿԻՒՐԻԻ ԳԻԾ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 578 ՔԻԼՈՄԵԴՐ

Քիլոմեդրի տարեկան հասոյթը

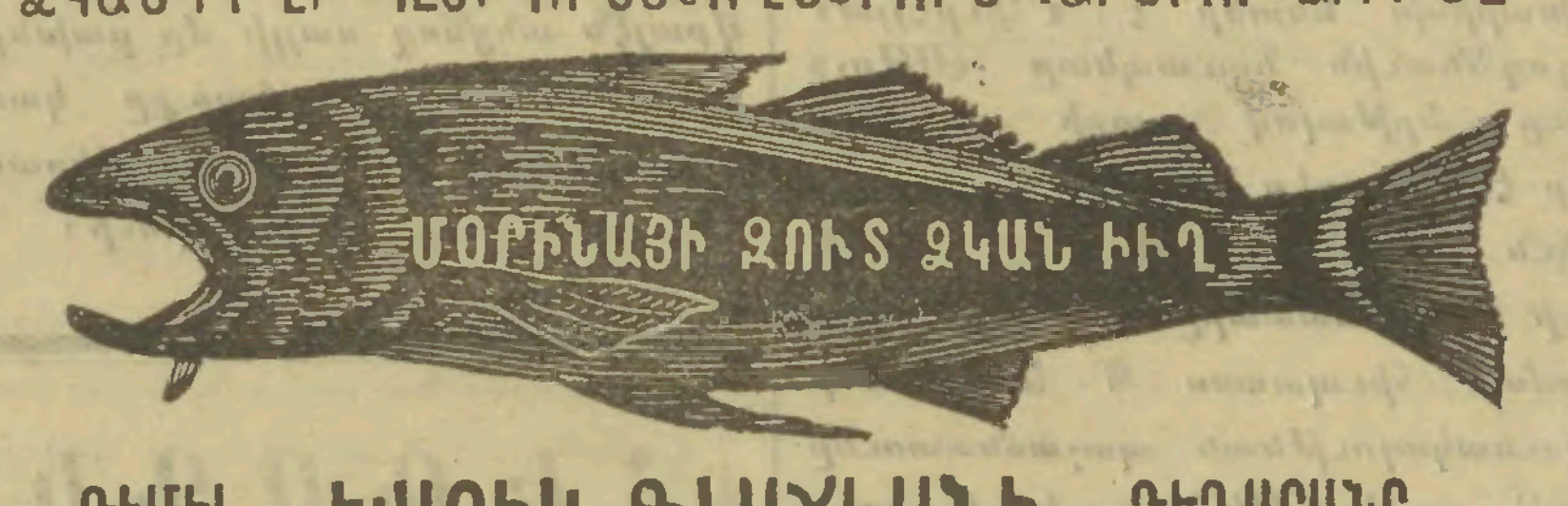
Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրք.		Նախորդ շրջան Ֆրք.		Տարբերութիւն յաւելում ֆրանք		Տարբերութիւն նուազում ֆրանք	
Շաբթուան մէջ	15735	69	15329	48	406	21		
Նախորդ շաբաթներու	10244	99	10408	74			163	75
Ցունվար 1էն	10366	62	10518	09			151	47

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ-ԳՈՆԻԱ ԳԻԾ

ՇԱՀԱԳՈՐԾՈՒԱԾ ԳԻԾ 445 ՔԻԼՈՄԵԴՐ

Փոխադրութիւն	Ներկայ շրջան Ֆրք.		Նախորդ շրջան Ֆրք.		Տարբերութիւն յաւելում ֆրանք		Տարբերութիւն նուազում ֆրանք	
Շաբթուան մէջ	14796	46	6795	03	8001	43		
Նախորդ շաբաթներու	5224	73	4920	79	303	94		
Ցունվար 1էն	5436	76	4962	44	474	32		

ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ **ԽԱՉԻԿ ՓԵՍԱՃԵԱՆԻ** ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Պոլիս Մահմուտ Փաշա Պազի, պօղաչաճիին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Պոլսոյ կարեւոր եւ կեդրոն մէկ տեղը գտնուելուն առթիւ, Մօրինայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ շատցած են, այն խնդրանքներուն եւ ի մասնաւորի Աղնիւ յաճախորդաց գոհացում մը տալու եւ փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, սուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեամբ մը համաձայն բերել տուած ըլլալով ԲԷԹԷՐ-ՄՕԼԼԷՐԻ Մօրինայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախուի Դեղարանս՝ թէ մասնաւոր շիշերու մէջ եւ թէ քաշով, ամէնէն փափկակազմ առամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՝ մեծերու եւ թէ՝ օգտակազմ պզտիկ տղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՝ ամառ եւ թէ աառեն հոտի զուտ եւ անխարդախ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, զէթ մէկ անգամուան փորձով մը առուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս առթիւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւը ունեցաւ իրապէս գնահատուելու արգոյ հասարակութենէն, առկ քաջալերուելով պէտք կը զգայ իր ուշադրութիւնը եւ նպատակը կրկին ներկայացնելու հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յաճախորդները միշտ՝ դեղերու թարմութեամբ, եւ արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.—Մաքրութիւն, պատեհամալն դրութիւն եւ պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական առն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն շաբթու Ջուրօցերիական թարմ պտուղաւոր քիւպեր (աշր գալէմի) կը հասնէն բոսթայով։

Ցիշենք նաեւ ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ եւ օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորապար ծանօթ ԲԺԻՇԿ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ԷՖ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իր ծանօթ փորձառութեամբ եւ մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանատունը։ ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ 50—10

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ „ՏԸՏ ՊՐԻՃ"

"DUDBRIDGE„ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

ՔԱՐԻՒՂԱՇԱՐԺ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ (ՄՕԹԷՕՌ)

ԻՆ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆԸ, ԻՆ ԳԻՄԱՑԿՈՒՆԸ ԵՒ ԻՆ ԱԺԱՆՆ ԵՆ

1ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 500 ՁԻՒ ՈՒԺՈՎ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ ԿԸ ՇԻՆՈՒԻՆ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.— Ղալաթիա, Մումհանէ, թիւ 51 ԼԱԶԱՐԻՏԷՍ ԹՐԴՐԹ եւ ԸՆԿ. 40—38

ԱՒԻԹԷՆ ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ԵՒ ԿԱՆԽԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

Դոմարեղէններու, ամէն տեսակ կահ կարասիներու եւ ամենէն նորաձեւ հագուստներու, եւլն.

Պատիւ ունինք ծանուցանել պատուարժան հասարակութեան թէ՝ մեր վաճառատանց ապրանքներուն տեսակները աւելի ճոխացնելու ու մեր յարգելի յաճախորդաց աւելի գոհացում տալու նպատակաւ, ուկերչութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ ապրանքներէ զատ, կիներու եւ այրերու համար՝ եւ մեծ ու փոքր ամէն տարիքի յատուկ զգեստեղէններու, ճերմակեղէններու եւ (թօհաֆիէ) ու միանգամայն ամէն տեսակ առօրեակարգ կարասիներու (ձեղունի լամբաներ, աֆիւզներ եւ այլն.) ճոխ մթերանոց մը հաստատած ենք, խիստ դիւրամատչելի գիներով, եւ կանխիկ ու ապառիկ պայմաններով։

Արդ՝ կը խնդրուի մեր համակրելի յաճախորդներէն, որ բարեհաճին դիմել վերոյիշեալ վաճառատուները, ուրկէ անտարակոյս անհուն գոհունակութեամբ պիտի մեկնին։

ՎՃԱՐՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

1. Ապառիկ գնողներու համար հարիւրին 20 կանխիկ եւ մնացեալ գումարին հարիւրին 5 շաբաթական վճարմամբ։
2. Կանխիկ գնողներու համար հարիւրին 5 զեղչ։
3. Կանխիկ ծախուած ապրանքներէն մրմռայն աղամանդեայ գոհարեղէնները երբ գործածուած բայց անմնաս մնացած ըլլան՝ հարիւրին 10 զեղչով, իսկ ապառիկ ծախուած եւ անմնաս մնացած մրմռայն աղամանդեայ գոհարեղէններն ալ հարիւրին 15 զեղչով ետ կառնուին։

—«ՍԱԿԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ»—

Ց.Գ. Շաբաթական վճարմանց համար ճամբիչներ բնդմիշտ պատրաստ են։

ՄԵԾ ՇՈՒԿԱՅ, ՈՍԿԵՐՉԱՑ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 13 Կ. ՊՈԼԻՍ 50-19

Ալ. Ճանիկեան

Մեծ վաճառատուն

Կերպասեղէնի

Ձմեռուան Վերարկուներ Մանկական վերարկուներ

Մի՛ տաք ձեր 20 ֆրանքը կամ 30-40 ղրուշ արժող ապրանք ... Ալ. Ճանիկեանի վաճառատունը որ գիտէ սիրով ... ամէն խնամք. Նոր եւ ձեւ ... ամենէն ... գիներով։

Կ. Պոլիս Մահմուտ Փաշա 12

... ...

Վերջին գին

100—39

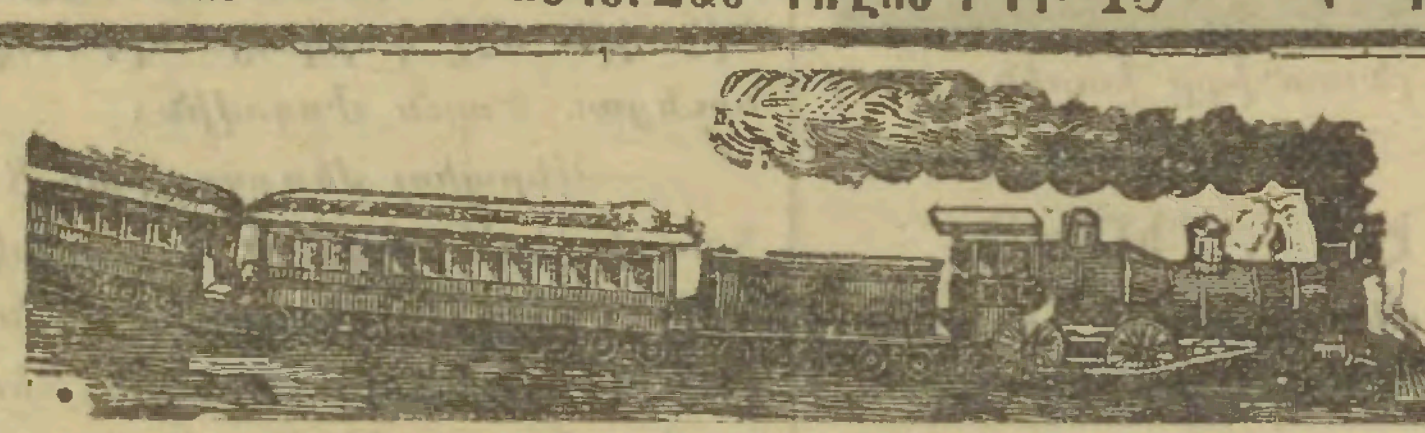
ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս Մահմուտ Փաշայի զլուխը, 271

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չուքաւորեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար տեսակ տեսակ չոքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մըն ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չոքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին վաճառատանս մէջ։ Կը գտնուին նաեւ ֆոնտան եւ ուրիշ տեսակ չոքարներու ճոխ մթերքները։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք մեծ փութով կը կատարուին։ Գիները չատ աժան են։ 104—96

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑԸ

Սկսեալ Երեքշաբթի, 1904 Նոյ. 1էն (Ն. Տ.)

ԵՐԹ — ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ-ԲԷՆՏԻԿԻ ԳԻԾ

Թիւ կառախմ.	2 *	34	4	6	8	36	10	12	14
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ժմ.	Ա.Ժ.	Ժմ.	Ժմ.	Ժմ.	Ա.Ժ.	Ժմ.	Ժմ.	Ժմ.
	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Իրիկ.	Իրիկ.	Իրի.	Իրի.	Իրի.
Կատըգիւղէն	1 15	1 15	3 40	5 3	6 58	8 28	10 20	11 25	12 20
Հ. Փաշա ժմ.	1 35	1 35	4	5 23	7 18	8 48	10 40	11 45	12 40
մեկ.	1 42	2	4 5	5 28	7 23	9	10 45	11 52	12 45
Գըզ. Թօփր.	1 50		4 13	5 36	7 31	9 9	10 53	12	12 53
Ֆէներ	1 53	2 11	4 16	5 39	7 34	9 13	10 56	12 3	12 56
Կէօզթէփէ	1 57		4 20	5 43	7 38	9 19	11	12 7	1
Էրէնքէօյ	2 3	2 22	4 24	5 48	7 43	9 25	11 5	12 12	1 5
Պոսթանճը	2 11	2 32	4 30	5 54	7 49	9 34	11 12	12 19	1 11
Մալթէբէ	2 21	2 44	4 39	6 2	7 57	9 46	11 20	12 27	1 19
Գարթալ	2 33	2 57	4 49	6 12	8 8	10 2	11 30	12 37	1 29
Բէնտիք ժմ.	2 40	3 7	4 56	6 19	8 15	10 12	11 37	12 44	1 36

ԴԱՐՁ

Թիւ կառախմ.	1 **	3***	5****	7	31	9	11	13	33	15
ԿԱՅԱՐԱՆ	Ժմ.	Ժմ.	Ժմ.	Ժմ.	Ա.Ժ.	Ժմ.	Ժմ.	Ժմ.	Ա.Ժ.	Ժմ.
	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Առտ.	Իրիկ.	Իրիկ	Իրիկ.	Առտ.	Իրի.
Բէնտիք մեկ.	1 28	2 4	2 26	3 10	4 8	6 30	7 57	9 52	10 30	11 51
Գարթալ	1 36	2 12	2 34	3 18	4 21	6 38	8 7	10 1	10 42	11 59
Մալթէփէ	1 46	2 22	2 45	3 28	4 37	6 48	8 18	10 11	10 57	12 9
Պոսթանճը	1 54	2 31	2 53	3 36	4 49	6 56	8 27	10 19	11 11	12 18
Էրէնքէօյ	2 1	2 38	3	3 45	5 2	7 3	8 36	10 26	11 22	12 25
Կէօզթէփէ	2 5	2 42	3 4	3 49	5 6	7 7	8 40	10 30		12 29
Ֆէներ	2 10	2 46	3 8	3 53	5 11	7 11	8 45	10 34	11 32	12 33
Գըզ. Թօփրաք	2 13	2 49	3 11	3 56	5 15	7 14	8 49	10 37		12 36
Հ. Փաշա ժմ	2 20	3 56	3 18	4 3	5 23	4 21	8 57	10 44	11 42	12 43
մեկ.	2 27	3 1	3 23	4 8	5 33	7 26	9 2	10 49	12 7	12 48
Կատըգիւղ ժմ	2 47	3 21	3 41	4 28	5 53	7 46	9 22	11 9	12 27	1 8

(*) Այս կառախումբը պիտի երթեւեկէ 1905 Փետր. 1էն

(**) Նոյնպէս։

(***) Այս կառախումբը կ՚երթեւեկէ 1904 Նոյ. 1էն մինչեւ 13, եւ ապա 1905 յունվար 14էն 31։

(****) Այս կառախումբը կ՚երթեւեկէ 1904 Նոյ. 14էն մինչեւ 1905 յունվ. 13 եւ ապա փետր. 1էն սկսեալ։

ԾԱՆՕԹ.— Գարաքէօյի Կատըգիւղէն եւ դէպի Կատըգիւղ բեռներու ուղղակի արձանագրութիւնը տեղի պիտի ունենայ միայն հետեւեալ կառախումբերուն համար.— Դէպի Կատըգիւղ.—Թիւ 3 կամ 5, 31 9, 11, 13, 33.—Կատըգիւղէն.—Թիւ 34, 6, 8, 36, 10, 12։

ԽԱՉԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խաչինէի Խասսաւ Շահանէն միապայտս օլունաճագ ալիւլալէս ճէրիւ տագիգինին պէհէր չուվալը 86 ղրշ. 25 սանթիմ ֆիյաթլա թալիպի էօհաճէնաճ օլուպ, մանը հալը Ռումինին 13ինճի ճումատ էրթէսի կիւնիւ ինշալէի էվվէլիյէսի, վէ 15ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ տէ 100տէ 3 թէնզիլի պիլգապուլ ինտլէի գաթիյեսի իճրա գըլընաճագընտան, իթպայա թալիպ օլանլարըն՝ թէէժինաթ ազչէսինի վէ եա միւթեպեր քէֆալէթնամէյի միւսթաահըպէն էտվիլ մէգզիւրտէ նիհայէթ սաաթ 8է գատար Խաչինէի ճելիլէի միւշաւիրիէյէսինա կէլմէլէրի։

8 թըշ. սանի 320 3—3

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (226

ՄԱՐՍԷԼ

ԿԱՄ

ԳՍՂՏՆԻՔ ՆՈՐ ԲԱՐԻԶԻ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

10.

Ու պանդոյէն դուրս ելլելով, որոշեց երթալ Սէսիլի գտնուած վաճառատունը. ճամբան Սավինիէնի խօսքերը իր միտքը կը զբաղեցնէին։ Եւ անոր մօտաւոր հրաժարման պատճառները փնտռելու ատենը, յանկարծ միտքը ինկաւ որ Կոնտօի պարահանդէսին գիշերը՝ տիկին որ Կոնտոյի՝ Սավինիէնի ներկայամամբ ունեցած հակամը, եւ մտածեց որ այդ հրաժարումը՝ երիտասարդ աղջիկ մը չառ սիրող կ՚ող մը գործը միայն կրնար ըլլալ։

Ու ըսաւ ինքնիրեն։

—Տամինիք իրաւունք ունի։ Այս վիճակին վերջ մը տալու է։ Սավինիէնին կռնտօ ընտանիքին քով հանգիստ չի կրնար կոր ըլլալ։ Արդէն կոնտօ ընտանիքին անդամները ամէնքն ալ Աթաքինսի մարդիկը կը թուին ըլլալ։ Զինքը Սէսիլի հետ կ՚ամուսնացնեմ, եւ ասոր աղէկ գործի մը կը գտնեմ։ Վաղը մէյ մը ալ Բոլիքինի հետ իմ գործս լմնցնեմ, ա՛լ անկէ ետքը այս երիտասարդներուն ապագային եւ իմ երջանկութեանս վրայ պիտի խորհիմ։

Մարսէլ այս մտածումներով Վալօնիէին փողոցին անկիւնը հասած էր եւ հոն, Սէսիլի գտնուած վաճառատան առջեւ սկսած էր պտտիլ։ Իրիկուան մութը կոխած էր։ Խանութներու մէջ լամբարները սկսած էին վառուիլ։

Իսկ վաճառատան պաշտօնեաներ եւ գործիչներ փութով իրենց տուները կը վերադառնային, եւ առտ-աթրութիւններ ու ընտանիքի հայրեր՝ ձեռքերնին մէյ մէկ կողով կամ տոպրա առած չուկան կը պտտէին՝ գնումներ ընելու համար։

Պ. որ Բոլօրատօ՝ ի տես այս տեսարանին, յիշեց իր մանկութիւնը, երբ Շարլըմանը վարժարանէն տուն կը վերադառնար վազելով։ Կը յիշէր ատիկա ու կը ժպտէր, որովհետեւ այդ միեւնոյն պահուն իր խեղճ հայրը միտքը ինկաւ, այն ատեն ատկաւին երջանիկ՝ երբ կը սպասէր իր աւուռվանուրը դուռէն դալը։ Այն ատեն ինք ալ երջանիկ էր. բայց հիմա՛, ո՛հ, հիմայ բան մը չէր մնացած այդ երջանկութենէն, ամէնը քանդուած էր. կահ-կարասիները ծախուած, խեղճ հայրը մեռած էր, առանց նոյն իսկ իր զաւկին ներկայութիւնը զգալու իր քովն ըլլալ՝ գոնէ մխիթարուելու համար։ Անհուն ինչ երջանիկ էր, այդ աղուոր կեանքին մէջ. հիմայ սակայն կեանքին կորսուած էր. եթէ կարենար իր այդ երջանկութիւնը ձեռք բերել, պատրաստ էր իր ամբողջ հարստութիւնը վրայ տալու։

Մարսէլ ասանք քանի՛ կը խորհէր, հոգին ա՛նքան կը վրդովուէր, բայց՝ փոթորիկէն ետքը պայծառ արեւը կը ծագի. այդ տխուր խոկումներէն ետքը, յանկարծ իր դէմը պարզուեցաւ Բլէօ Տարթիսի հմայիչ դէմքը, ու սկըսաւ հիմայ այս դեռատի աղջկան վրայ խորհիլ, որ իրեն կը մոռցնէր վայրկեան մը Թուլիէրքի, Պլամէրի, Աթաքինսի եւ Կոնտոյի պէս գէշ եւ անպիտան մարդոց պատճառած դառնութիւնը։

Մինչ ինք այս խոհերուն մէջ ընկղմած էր, Սէսիլ դուրս ելաւ գործարանէն, բայց չտեսաւ զայն։ Սէսիլ սակայն իր պաշտպանը անմիջապէս տեսնելով, անոր քովը գնաց, եւ թեւը մտնելով.

—Ա՛, պարո՛ն, ձեզ տեսնելու շատ գոհ եմ. Գիտէի որ Սավինիէն չպիտի գար, եւ ասոր համար մըտահոգ էի։

Մարսէլ.—Մտահոգութի՞ւն մ. ինչո՞ւ մտահոգութիւն կ՚ունենաս կոր։

Սէսիլ.—Ինչպէս, չէ՞ք գիտեր կոր, Սավինիէն չըրա՞ւ ձեզի բան մը։

Այդ պահուն Մարսէլ զգաց որ իր թեւին կրթնած Սէսիլի ձեռքը կը դողար։

—Բանէ մ՚ըն ալ տեղեկութիւն չունիմ, ըսաւ յետոյ, բայց դուք ի՞նչ կ՚ըլլաք կոր, հիւանդ էք։

Սէսիլ.—Ո՛չ, բան մը չունիմ. Միայն կը վախնամ որ իմ ընելիք խնդրանքս չառ անպատշաճ գտնէք։

Մարսէլ.—Բայց մ՚ը՝ քաջալերէ։

Սէսիլ.—Ուրեմն պիտի հարցնէի թէ պիտի կրնա՞ք ինծի ընկերանալ մինչեւ Սիւզոյ փողոցը։

Մարսէլ.—Ես ալ ատոր համար հոս եկայ. Լսեցի որ գործարանէն ժամը հինգին դուրս կ՚ելլէք, ձեզի սպասելու համար յարմար դատեցի հոս գալու։

Սէսիլ.—Ըսել է Սավինիէնի գրաւականը գայիք։

Մարսէլ.— Հիմայ հանկէ կուգամ։ Զինքը ալ մէկտեղ բերել կ՚ուզէի, բայց գիշերը մինչեւ ուշ տանը գործ ունի եղեր։

Սէսիլ.—Ատիկա այս առտու ինծի ալ իմացուցած էր։ Վաճառատունէն մինակ տուն վերադառնալու խնդիրը գլխ մտահոգ ըրած էր։ Բայց հոս տեսած գործիս համեմատ լաւ գրած կ՚առնեմ կոր, այս էր պատճառը որ գործը ընդունեցի։

Մարսէլ.— Բայց ձեր բոլոր այդ խօսքերէն չեմ կրնար հասկնալ թէ ինչ է պատճառը ձեր մտահոգութեան։ Եկուր ճամբան կը խօսինք։

(Շարունակելի)